

1 9 6 8

Nr 33

INSTYTUT ŁĄCZNOŚCI

WARSZAWA — MIEDZESZYN

PROBLEMY

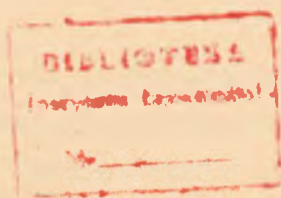
ŁĄCZNOŚCI

MINISTERSTWO ŁĄCZNOŚCI

PROBLEMY ŁĄCZNOŚCI

ROK 8

WARSZAWA 1968

NR 33

INSTYTUT ŁĄCZNOŚCI

Branżowy Ośrodek

Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej

Kolegium Redakcyjne:

Przewodniczący - prof. Zenon Szpigler
Z-ca Przewodniczącego - mgr inż. Władysław Cetner

Członkowie:

mgr inż. Władysław Adaszewski, inż. Edmund Janowski,
prof. Stefan Jasiński, dr Stanisław Włoszczowski,
mgr inż. Adam Moniuszko, mgr inż. Józef Możejko,
mgr Zofia Życińska

Sekretarz Redakcji - Irena Kulko

Adres Redakcji:

Instytut Łączności
Branżowy Ośrodek
Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej
Warszawa-Miedzeszyn, ul. Szachowa 1

NA PRAWACH REKOPISU - DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO

Redaktor: J. Berkowska

Montaż tekstu: B. Drabik

Dział Wydawniczy Instytutu Łączności
Format B5. Nakład 710. Druk ukończono
w lutym 1969 r.

PROBLEMY ŁĄCZNOŚCI

STANISŁAW WŁOSZCZOWSKI

TARYFY POCZTOWO-TELEKOMUNIKACYJNE W POLSCE NA TLE WYBRANYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH

(Próba analizy porównawczej)

SPIS TREŚCI

	Str.
1. WPROWADZENIE	1
2. METODA OPRACOWANIA	5
3. ANALIZA PORÓWNAWCZA TARYFOWYCH OPIĄT POCZTOWO-TELEKOMUNIKACYJNYCH	9
3.1. Porównanie wysokości opłat taryfowych sprowadzonych do wspólnego miernika walutowego	9
3.2. Porównanie wysokości opłat taryfowych za usługi pocztowo-telekomunikacyjne na tle siły nabywczej pieniądza krajowego	19
3.3. Porównanie kształtowania się opłat taryfowych za usługi pocztowo-telekomunikacyjne na tle dynamiki cen detalicznych towarów i usług konsumpcyjnych oraz płacy realnej (w latach 1957-1967)	37
4. ZAKOŃCZENIE	44
WYKAZ LITERATURY I ŹRÓDEŁ	48

Stanisław Włoszczowski

TARYFY POCZTOWO-TELEKOMUNIKACYJNE W POLSCE
NA TLE WYBRANYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH
(Próba analizy porównawczej)

1. WPROWADZENIE

W spotykanych dotychczas opracowaniach - nawet jeżeli w tytule zapowiadały porównanie taryf za usługi łączności w różnych krajach^{1/} - z reguły ograniczano się do charakterystyki taryf krajowych w poszczególnych państwach według możliwie jednolicie przyjętej klasyfikacji podstawowych elementów (jak np.: wstępne opłaty za instalację aparatu telefonicznego, opłaty abonamentowe i opłaty za przeprowadzone rozmowy), lub do porównawczej analizy zasad konstruowania taryf telefonicznych, z podaniem odpowiednich przykładów^{2/}, lub też do przytoczenia stawek obowiązujących dla różnych rodzajów usług pocztowych^{3/}. Podawano przy tym wysokość opłat taryfo-

---

^{1/} Por. Ingvar Roos, Erik Westberg: Telephone Rates - a Comparison between Different Countries. TELE - Information from the Swedish Telecommunications Administration. Stockholm, Nr 1, 1967, s. 6-20.

^{2/} Por. Wł. Adaszewski: Kryteria ustalania taryf telefonicznych w ruchu krajowym. Problemy Łączności, II, 1968, nr 27, s. 88.

^{3/} Union Postale Universelle: Taxes postales des services internes. Berne, 29 dec. 1967.

wych albo tylko w walucie krajowej, albo również w przeliczeniu na walutę kraju autora opracowania /wg kursu oficjalnego), lub na przyjętą przez Światową Konwencję Poczтовую międzynarodową jednostkę monetarną, jaką stanowi frank złoty^{1/}.

Opracowania te mają zatem charakter raczej informacyjny. Zapoznają one czytającego ze strukturą taryf pocztowych i telekomunikacyjnych w poszczególnych krajach i orientują go w ten sposób co do samej technicznej strony ich konstruowania, ustalania poszczególnych elementów oraz pobierania na tych podstawach opłat za świadczone usługi^{2/}, natomiast nie stanowią opracowania analitycznego zawierającego wnioski z wzajemnego porównania opłat stosowanych w tych krajach.

Należy podkreślić, że i w literaturze ekonomicznej z dziedziny łączności brak jest opracowań porównawczych opłat pocztowo-telekomunikacyjnych stosowanych w różnych krajach.

Wyjaśnienie takiego stanu wydaje się stosunkowo proste. Należy przede wszystkim stwierdzić, że opłaty za usługi łączności, tak jak i ceny za towary i usługi w

^{1/} Frank złoty (franc d'or) odpowiada wartości 10/31g złota próby 0,900 i dzieli się na 100 centów. Par. art. 7 Constitution d'Union Postale Universelle. Bureau International d'Union Postale Universelle. Vienne 1964; p.16.

^{2/} Umożliwiająco nawet dokonanie obliczenia, ile musiałby zapłacić za analogiczną usługę w różnych państwach.

obrocie wewnątrz krajowym, nie nadają się do bezpośredniego porównania między różnymi krajami bez szczególnej analizy siły nabywczej pieniądza oraz wagi porównywanego dobra konsumpcyjnego czy usługi w gospodarce danego kraju, która uwzględniałaby m.in. stopę życiową ludności, jej potrzeby, gusty i przyzwyczajenia oraz warunki społeczno-ekonomiczne, w jakich te potrzeby powstają i są zaspokajane.

Dla umożliwienia obiektywnego porównania taryf pocztowo-telekomunikacyjnych w różnych krajach należałoby zatem wyodrębnić porównywalne grupy konsumentów usług łączności i określić dla nich typowe "koszyki towarów i usług" z uwzględnieniem podstawowych rodzajów usług łączności. Następnie należałoby obliczyć w jednostkach pieniężnych wydatki ponoszone na nabycie towarów i usług objętych danym "koszykiem" według obowiązujących taryf i cen i w ten sposób można by było ustalić udział procentowy wydatków za usługi pocztowo-telekomunikacyjne w wydatkach typowego konsumenta danej grupy.

Po takich skomplikowanych obliczeniach - zakładając, że byłyby one dokonane w tym samym czasie - można byłoby obiektywnie stwierdzić, w jakich krajach obciążenie użytkowników opłatami za świadczenia usług łączności jest stosunkowo wyższe lub niższe.

Wtedy dopiero można byłoby przystąpić do wtórnego przeanalizowania tych różnic w oparciu o obowiązujące w poszczególnych krajach stawki taryfowe, aby w następnym etapie podjąć próbę wyjaśnienia, w jakim stopniu odchylenia w górę lub w dół wywołane są różną wysokością o-

płat jednostkowych w taryfach, a w jakich wynikają z odmiennoj ich konstrukcji (podstawy wymiaru, wielkości strefy, stopnia zróżnicowania itp.).

Potem z kolei należałoby wyjaśnić, w jakim stopniu różnice w wysokości opłat czy przyjętej konstrukcji taryf wynikają z przyczyn przypadkowych^{1/} lub ogólnych warunków świadczenia usług pocztowo-telekomunikacyjnych w danym kraju^{2/}, a w jakim są efektem świadomego działania władzy państwowej ustalającej te taryfy.

Przez analogię należałoby przeprowadzić podobnie obiektywne badania w stosunku do pozostałych grup użytkowników usług pocztowo-telekomunikacyjnych w oparciu nie tyle o "cezyki towarów i usług" (które są najwłaściwszym miernikiem analizy budżetów rodzinnych), ile na podstawie udziału w kosztach lub obrocie przedsiębiorstw wg działów i gałęzi gospodarki narodowej.

Oczywiście tego rodzaju idealne porównanie taryf jest w praktyce niewykonalne.

Odnosi się wrażenie, że właśnie ta niemożność w pełni obiektywnego porównania taryf za usługi łączności w różnych krajach w poważnym stopniu odstręczała do tej

---

^{1/} np. na skutek adaptacji niewłaściwych wzorów taryf stosowanych w specyficznych warunkach innych krajów.

^{2/} np. złego stanu urządzeń technicznych i aparatury pomiarowej, powodujących przepłaty bezpośrednie (np. w przypadku "polykania monet" w telefonicznych aparatach wrzutowych) lub pośrednie (np. na skutek długiego oczekiwania na połączenie międzymiastowe lub przedłużania rozmowy wobec złej słyszalności i przerw) czy w związku ze złą jakością usług.

pory ekonomistów od głębszego zajęcia się tą problematyką.

Wydaje się jednak, że dla ogólnego przynajmniej zorientowania co do poziomu taryf pocztowo-telekomunikacyjnych w naszym kraju na tle rozwiniętych krajów europejskich, podjęcie próby porównania w granicach rozporządzalnych materiałów jest niezbędne.

Taką właśnie pierwszą próbę stanowi to opracowanie.

2. METODA OPRACOWANIA

Do porównania z taryfami pocztowo-telekomunikacyjnymi w Polsce przyjęto w zasadzie 13 krajów europejskich, w tym 4 kraje socjalistyczne (CSRS, NRD, Węgry i ZSRR) oraz 9 kapitalistycznych (Belgię, Finlandię, Francję, Holandię, NRF, Szwajcarię, Szwecję, W. Brytanię, Włochy).

W tak szerokim ujęciu udało się jednak przeprowadzić porównanie jedynie za usługi pocztowe, brak bowiem odpowiednio porównywalnych danych co do taryf telefonicznych w pozostałych krajach socjalistycznych ograniczył możliwość ich badania tylko do Polski i wymienionych 9 krajów kapitalistycznych.

Dla porównania wysokości taryf przyjęto:

- 5 podstawowych usług pocztowych, tj. opłatę za przesyłkę: listu miejscowego, listu zamiejscowego, karty pocztowej, paczki do 5 kg (ew. w I strefie, jeżeli jest wyróżniana w danym kraju) oraz za przekaz pocztowy pieniędzy w odpowiednio ustalonej kwocie przeli-

zeniowej (zależnie od potrzeby: 100 franków złotych, 1000 złotych polskich lub też 200 do 500 zł - odpowiednio do strefowych odległości w porównywanych krajach);

- jedno dodatkowe świadczenie (polecenie przesyłki);
- 3 podstawowe składniki taryfy telefonicznej w automatycznym ruchu miejscowym, tj. opłaty: za zainstalowanie aparatu telefonicznego, za roczny abonament i za każdą rozmowę miejscową;
- opłatę za rozmowę telefoniczną z aparatu wrzutowego jako syntetyczny miernik wysokości opłaty taryfowej za 1 rozmowę miejscową oraz
- opłatę za 3-minutową telefoniczną rozmowę międzymiastową za pośrednictwem centrali ręcznej na odległość 25 i 200 km.

Naturalnie opłaty za te usługi zostały ujęte w poszczególnych tablicach w różnych układach, które przy danych założeniach umożliwiają wykorzystanie ich dla wzajemnego porównania.

Musimy jednak zaraz na początku zwrócić uwagę na trudny problem porównywalności opłat taryfowych za rozmowy telefoniczne. Wbrew bowiem pozorom wynikającym z obszerności materiału informacyjnego znajdującego się w przytoczonych przez nas źródłach, w istocie rzeczy w niewielkim stopniu charakteryzują one rzeczywiste koszty jednej krajowej rozmowy telefonicznej. Dlatego też wprowadziliśmy do porównania opłatę za rozmowę miejscową z

aparatu wrzutowego i 2 przykłady opłaty za rozmowę międzymiastową.

Wszystkie te przykłady stanowią jednak tylko dość niedoskonałą namiastkę porównania opłat telefonicznych między różnymi krajami. Pomijając bowiem zupełnie orientacyjny - w pierwszym przypadku opłaty za korzystanie z aparatu wrzutowego - charakter opłaty podanej dla Szwecji i CSRS (por. odsyłacz ^{2/} w tabl. 4), to jednak i w pozostałych 4 krajach (we Francji, NRF, NRD i Polsce) trudno jest zorientować się, w jakim stopniu pobierane opłaty pokrywają rzeczywisty koszt własny użytkownika telefonicznego aparatu wrzutowego, w jakim stosunku pozostają one do opłat/kosztów związanych z normalnymi rozmowami z aparatów użytkowników oraz w jakim zakresie na ich wysokość wpływa moment w zasadzie drugorzędny, tj. przydatność przyjętych w danym kraju jednostek bilonu obiegowego do zastosowania ich w aparacie wrzutowym na tle obowiązujących taryf telefonicznych ^{1/}.

W drugim przypadku - opłaty za rozmowy międzymiastowe - podane są przykłady również nie w pełni reprezentatywne dla porównania, wobec dużego zróżnicowania strefowego taryf oraz stawek w poszczególnych strefach odległo-

---

^{1/} Jak wiemy np. opłata 50-groszowa za korzystanie z aparatu wrzutowego w Polsce już dawno stała się anachronizmem i jest znacznie poniżej rzeczywistych kosztów ponoszonych z aparatu indywidualnego użytkownika, np. mieszkaniowego, ale nie może być w obecnym układzie zmniejszona bez zasadniczych posunięć w zakresie sposobu uiszczania opłaty (wprowadzenie żetonów) lub radykalnego jej podwyższenia (np. o 100%).

ści (co się wiąże m.in. z wielkością i ukształtowaniem pionowym obszaru terytorialnego zajmowanego przez te państwa i ich strukturą demograficzno-gospodarczą). Częściowo te braki w porównywalności usiłowaliśmy wyrównać przez wprowadzenie 2 wariantów odległości: 25 i 200 km.

Jako wspólny miernik porównawczy taryf łączności przyjęte zostaną wartości poszczególnych opłat krajowych wyrażone we frankach złotych (dla opłat pocztowych - por. tabl. 1) i w koronach szwedzkich (dla opłat telefonicznych - por. tabl. 2) oraz ekwiwalent ilościowy (w kg, litrach, m³ lub sztukach) 22 towarów i usług konsumpcyjnych odpowiadających opłacie taryfowej 9 rodzajów usług pocztowo-telekomunikacyjnych (por. tabl. 4 i tabl. 7 a+c).

Dla zorientowania się w możliwie realnej wartości obecnie obowiązujących taryf na tle fluktuacji siły nabywczej pieniądza, poddane zostaną analizie opłaty w NRD i w Polsce w oparciu o wahania cen detalicznych towarów i usług oraz płac realnych w latach 1957-1966 (por. tabl. 8,9 i 10).

Występująca w obydwu tych krajach stabilność podstawowych opłat pocztowych i telekomunikacyjnych skonfrontowana zostanie z licznymi zmianami przeprowadzonymi w tym czasie w NRF (por. tabl. 11).

Na zakończenie analizy poddano weryfikacji wartość realną obowiązujących w Polsce opłat pocztowo-telekomunikacyjnych (por. tabl. 13) w oparciu o wskaźnik cen detalicznych towarów i usług konsumpcyjnych w 1966 r. przy przyjęciu 1957 r. za bazę porównawczą (tabl. 12).

3. ANALIZA PORÓWNAWCZA TARYFOWYCH OPŁAT POCZTOWO-TELEKOMUNIKACYJNYCH

3.1. Porównanie wysokości opłat taryfowych sprowadzonych do wspólnego miernika walutowego

Tablica 1 na str. 10 wykazuje, że taryfy za usługi pocztowe (przeliczone we frankach złotych) są w Polsce najniższe nie tylko w stosunku do krajów socjalistycznych (NRD, CSRS, Węgier, ZSRR), ale również do wszystkich krajów kapitalistycznych (Belgii, Finlandii, Francji, Holandii, Szwajcarii, Szwecji, W. Brytanii, Włoch i NRF). Jedynym wyjątkiem jest tylko opłata za przekaz pieniężny (poz. 6 w tabl. 1), która w Polsce jest wprawdzie o 38,4% niższa niż w ZSRR, a o 23,6% niż we Włoszech, ale za to przewyższa analogiczne opłaty we wszystkich pozostałych krajach od 1,3 raza (CSRS) do 6 razy (w Finlandii).

Przechodząc do pozostałych usług pocztowych należy wyciągnąć wniosek ogólny, że - mimo dużej rozpiętości opłat w różnych krajach - nie można stwierdzić jakiejś zasadniczej różnicy w poziomie opłat w krajach socjalistycznych i kapitalistycznych (pomijamy Polskę, o której już nadmieniliśmy, że ma taryfy rażąco najniższe). Wyjątkiem jest tu tylko opłata za polecenie przesyłki, która - poza NRD - rażąco odbiega w większości krajów kapitalistycznych od opłat pobieranych w krajach socjalistycznych. Szczególnie rzuca się w oczy 10 razy wyższa niż w Polsce opłata pobierana we Francji. Anomalia

T a b l i c a 1

Taryfowe opłaty za podstawowe usługi pocztowe w Polsce i 13 krajach europejskich w 1967 r.
/we frankach złotych/

Ip.	Belgia	Finlandia	Francia	Holandia	Szwajcaria	Szwajcaria	Włochy	NRF	NED	USRS	Węgry	ZSRR	Polska
A. Opłaty przeliczone we frankach złotych													
1	-	-	-	-	0,14	-	-	-	0,138	0,170	0,075	0,136	0,051
2	0,104	0,292	0,105	0,169	0,21	0,266	0,225	0,230	0,275	0,255	0,150	0,136	0,076
3	0,122	0,183	0,154	0,127	0,14	0,207	0,180	0,153	0,138	0,138	0,050/1	0,102	0,051
4	0,612	0,365	1,254	0,624	0,35	0,829	0,586	0,612	0,689	0,435	0,350	0,205	0,121
5	2,143	1,825	-	2,959	1,05	2,660	3,153	0,918	0,826/2,066	0,765	1,000	1,395	0,762
6	0,551	0,219	0,494	0,624	0,70	0,829	1,667	1,071	0,551	1,020	0,500	2,041	1,274
B. Wskazniki wysokości opłat /Polska = 100/													
1	-	-	-	-	275	-	-	-	271	333	147	267	100
2	242	384	243	222	276	350	296	303	352	336	197	179	100
3	239	398	302	249	275	405	353	300	271	251	98/196	200	100
4	506	302	1020	524	289	685	484	506	569	351	289	169	100
5	281	240	-	368	137	343	414	120	108/271	100	131	183	100
6	43	17	39	50	55	65	131	84	43	79	39	160	100

1/ Pierwsza opłata za kartę pocztową miejscową, druga za zamiejscową.

2/ we Francji przesyłką paczek sąjmuje się nie poczta, lecz kolej.

3/ Pierwsza opłata pobierana od obywateli i tzw. czynnych w woliwych zawodach, druga za tzw. paczki gospodarcze, tj. nadawane przez jednostki gospodarcze.

Ź r ó d ł a: Union Postale Universelle: Taxes postales des services internes. Bureau International de l'Union Postale Universelle.

Berne, 29 dec. 1967.

Postgebührenheft. Zusammenstellung von Post- u. Fernmeldegebühren. Stand: 1 Sept. 1967. Ministerret der D.D.R. Ministerium

Erich Kuhn: Die Postgebühren im Freisindex für die Lebenshaltung. Zeitschrift f.d. Post - u. Fernmeldewesen. Nr 11/1968.

Anhang mit den Anlagen zur Analyse des Tariffsystems der Deutschen Post. Institut f. Post - u. Fernmeldewesen, Berlin

ta wynika prawdopodobnie przede wszystkim z wysokich kosztów pracy żywej w wysoko uprzemysłowionych krajach kapitalistycznych, przy trudności zmechanizowania tego rodzaju świadczeń pocztowych.

Analizując po kolei stwierdzamy, że opłaty pobierane w Polsce są n i ż s z e :

- za list miejscowy od 1,5 do przeszło 3 razy niż w krajach socjalistycznych, z tym że wyodrębnienie tego rodzaju usługi w krajach kapitalistycznych zanikło /wyjątek stanowi Szwajcaria z opłatą 2,8 raza wyższą niż w Polsce/;

- za list zamiejscowy od blisko 2 razy /ZSRR, Węgry, W. Brytania/ do 3,5 raza /Finlandia, NRD, Szwecja/;

- za kartę pocztową od 2 razy /ZSRR, W. Brytania/ do 4 razy /Szwecja, Włochy - 3,5 raza) - wyjątek stanowią tu tylko Węgry, które różnicują karty pocztowe na miejscowe /z opłatą jak w Polsce/ i zamiejscowe /z opłatą 2 razy wyższą/;

- za paczkę do 5 kg od 1,2 /NRF/ lub 1,3 /Węgry, Szwajcaria/ do 4 razy /Włochy/;

w tej samej lub prawie w tej samej wysokości jak w Polsce pobiera się opłatę w CSRS i NRD /jest to jedyny wyjątek, gdyż na ogół CSRS i NRD pobierają wśród krajów socjalistycznych najwyższe opłaty taryfowe/.

Porównanie opłat za usługi telefoniczne przeliczone w koronach szwedzkich - na podstawie tabl. 2 na str.12

Taryfowe opłaty za podstawowe usługi telefoniczne w Polsce i 9 krajach europejskich w 1966 r.
/w koronach szwedzkich/

LP.	Rodzaj opłaty	Belgia	Finlandia	Francja	Holandia	Szwajcaria	Szwecja	W. Brytania	Włochy	RFN	Polska ^{1/}
A. Opłaty przeliczone w koronach szwedzkich											
1	Opłata za zainstalowanie aparatu telefonicznego	62	48 ^{1/2}	631	186 ^{3/4}	239-359	300	165 ^{4/4}	231-5 ^{1/2}	116	215
2	Roczne opłaty abonentów	1376/ 1126/	96	96-218	168-194	71-108	88-108- -112	230/ 207/	164	140-280	103
3	Opłata za roczną miesięcową	0,26	0,08	0,32	0,07	0,12	0,09	0,12	0,12	0,43	0,09
4	Opłata za 3-mn. rozmowy między-miastową /łączenie ręczne/ na odległości a/ 25 km b/ 200 km	0,21 1,08	0,64 1,60	0,63 2,21	0,33 0,81	0,48 0,96	0,40 1,40	0,72 2,88	1,04 2,89	0,78 2,80	0,52 3,22
B. Wskaźniki wysokości opłat /Polska = 100/											
1	Opłata za zainstalowanie aparatu telefonicznego	29	224	294	86,5	111-167	139	67	107	54	100
2	Roczne opłaty abonentów	133 6/ 109	93	93-212	163-188	69-105	85-105- -109	195- -223	159	136-272	100
3	Opłata za roczną miesięcową	289	89	356	78	133	100	133	133	256	100
4	Opłata za 3-mn. rozmowy między-miastową /łączenie ręczne/ na odległości a/ 25 km b/ 200 km	40 34	123 50	121 69	63 25	92 30	77 43	138 89	200 90	150 87	100 100

^{1/}100 k.szw. -464,95 zł wg Tabeli Kursów Nr 12/68 /kursy specjalne stosowane w transakcjach m.in. z tytułu usług telekomunikacyjnych i pocztywal. For. załącznik do obowiązującego Przewodu M.P./RP nr 50/1968, poz.354/.

^{2/}Opłata w podstawowej sieci telefonicznej. W jednej z 3 największych spółek prywatnych pobiera się w tej samej wysokości opłatę za dzierżawę instalacji telef., natomiast w przypadku nabycia jej na własność opłata wynosi 1.923 k.szw., a za instalację połączenia towarowego - 144 k.szw. /Podobne zróżnicowanie jest w opłatach abonentów, lecz w odwrotnej proporcji/.

^{3/}Za instalację łącza 172 plus za każdy aparat telef. 14, przyjmujemy 1 a. rat. Ponadto abonent płaci 1,4 k.szw. za 1 m łączna wewnętrzny. Za przyłączenie się abonenta do instalacji już istniejącej opłata spada do 29 k.szw.

^{4/}Opłata maksymalna różnicowana w dół zależnie od zasięgu sieci telefonicznej.

^{5/}Przyto dla abonentów mieszkaniowych w Rzymie. Opłaty za instalację /i abonentów/ w Włoszech są zróżnicowane wg 5 kategorii abonentów /wielkie przedsiębiorstwa, średnie i małe przedsiębior., mniejsze sklepy i rzemieślnicy, mieszkanca oraz instytucje państw. i kościelne, szkoły państw. i agencje pracodawców/ oraz 7 grup zależnie od liczby abonentów. Opłaty te wahała się od 82 do 578 k.szw.

^{6/}Przerwa opłata w przypadku centrali ręcznej, druga - automatycznej.

^{7/}Przerwa opłata dla przedsiębiorstw, druga - dla mieszkań.

Z e s t 4 a l i J. Roos, E. Westberg: Telephone Rates - a. Comparison between Different Countries. "Tele" No. 1, 1967; s. 6-20.
Taryfa telefoniczna w Polsce /por. Spis telefonów m.st. Warszawy 1966/67 - wyciąg z obow. taryfy telef./.

- nasuwa większe trudności z uwagi na niejednorodność kryteriów przyjmowanych w poszczególnych krajach do ustalenia zakresu usługi i jej ekwiwalentu pieniężnego. Poza szczegółowymi uwagami w odsyłaczach do tej tablicy, na trudności te wskazują zwłaszcza liczby umieszczone w poz. 2 wyrażające niekiedy limity lub opłaty w 3 wielkościach, zróżnicowane zależnie od rodzaju użytkownika lub też zasięgu sieci telefonicznej.

Mimo to można stwierdzić, że opłaty w Polsce:

- 1/ za zarejestrowanie aparatu telefonicznego są w y ż s z e od 3,5 do 1,2 raza niż w Belgii, NRF, W. Brytanii i Holandii, a n i ż s z e od 1,4 raza do blisko 3 razy niż w Szwecji, Szwajcarii oraz we Francji;
- 2/ roczne opłaty abonamentowe są nieco w y ż s z e niż w Finlandii i Szwajcarii /w tej ostatniej zróżnicowane od 1,4 raza do nieco przekraczającej poziom w Polsce zależnie od zasięgu miejscowej sieci telefonicznej/, a n i ż s z e aż do 2,7 raza niż w Belgii, Holandii, Francji, W. Brytanii i NRF, z dużym zróżnicowaniem zależnie od zasięgu sieci telefonicznej; opłaty w Szwecji kształtują się na ogół na poziomie Polski;
- 3/ opłata za rozmowę miejscowa jest w Polsce dokładnie taka sama jak dla abonentów w Szwecji, nieco w y ż s z a - od 1,1 do 1,3 raza - niż w Holandii i Finlandii, natomiast znacznie n i ż s z a niż w pozostałych krajach, a mianowicie: od 1,3 raza w Szwaj-

carii i W. Brytanii do blisko 3 razy w NRF i Belgii, a zwłaszcza w stosunku do Francji /3,6 raza niższa/.

4/ opłaty za 3-min. rozmowę międzymiastową /łączenie ręczne/ na odległość: a/ 25 km, b/ 200 km - wykazują na ogół rozbieżne tendencje zależnie od odległości.

Tak więc:

- a/ na bliższe odległości /25 km/ opłata w Polsce jest wyższa 2,5 raza niż w Belgii /wyjątkowo/, a od 1,6 do 1,1 raza niż w Holandii, Szwecji i Szwajcarii, natomiast niższa niż we wszystkich pozostałych krajach od 1,2 raza /we Francji, Finlandii/ do ok. 1,5 raza /w W. Brytanii, NRF/, a nawet 2 razy /we Włoszech/, oraz
- b/ na dalsze odległości /200 km/ opłata w Polsce jest wyższa niż we wszystkich porównywanych tu krajach kapitalistycznych od 4 do 2 razy w stosunku do małych krajów, jak Holandia, Szwajcaria, Belgia, Szwecja i Finlandia, oraz od 1,4 do 1,1 raza w stosunku do krajów dużych, jak Francja, NRF, W. Brytania i Włochy.

Reasumując można stwierdzić, że trójczłonowe opłaty telefoniczne w automatycznym ruchu miejscowym w Polsce są niższe niż przeciętnie w rozwiniętych krajach europejskich, z tym że:

1/ opłata za zainstalowanie aparatu telefonicznego jest przeciętnie niższa o 22% /śr.wskaźnik dla pozost.

- 2/ roczna opłata abonamentowa jest przeciętnie niższa o 31% /średni wskaźnik dla pozostałych - 144/;
- 3/ opłata za 1 rozmowę miejscową jest przeciętnie niższa o 43% /średni wskaźnik dla pozostałych - 174/.

Gdybyśmy jednak z wyżej przytoczonych wskaźników przeciętnych dla wszystkich pozostałych poza Polską krajów wyeliminowali Francję, która posiada wyjątkowo wysokie opłaty za zainstalowanie aparatu telefonicznego /blisko 3 razy wyższe niż u nas/ oraz za 1 rozmowę miejscową /blisko 3,7 raza wyższą/, to wówczas średnie wskaźniki opłat dla pozostałych krajów w stosunku do Polski = 100 wyniosłyby kolejno: 109, 143 i 152. Oznacza to, że u nas szczególnie niskie są opłaty za jedną rozmowę miejscową oraz roczne opłaty abonamentowe /podobnie jak w Szwecji czy Finlandii, natomiast odwrotnie niż w NRF, W. Brytanii i Belgii/.

Tego rodzaju konstrukcja taryfy zachęca do intensywnego wykorzystywania przez abonenta zainstalowanego aparatu telefonicznego, stwarzając równocześnie możliwość zabezpieczenia w dużym stopniu pokrycia kosztów stałych przedsiębiorstwa świadczącego usługę telefoniczną.

Oczywiście jeżeli chodzi o porównanie przeciętnych kosztów opłaty za miejscową rozmowę telefoniczną, jakie są ponoszone przez abonenta w tych krajach, to - jak już wspominaliśmy na początku - konstrukcja trójczłonowa taryfy uniemożliwia obliczenie ich w sposób prosty i łatwy. Niewątpliwie jest jednak, że przeciętna opłata w Polsce - w wyniku niższego obciążenia w poszczególnych

członach - będzie niższa niż w pozostałych krajach Europy, poza przypadkami słabego wykorzystania urządzeń telefonicznych przez abonenta polskiego.

Odrębnie przedstawia się sprawa opłat za telefoniczne rozmowy międzymiastowe /w systemie łączenia ręcznego/.

Okazuje się, że - w przeciwieństwie do niższych na ogół taryf za rozmowy miejscowe /w ruchu automatycznym/ - opłaty za rozmowy międzymiastowe /w systemie łączenia ręcznego/ są w Polsce **z n a c z n i e w y ż s z e .**

Wyjątkowo jeszcze opłata za 3-min. rozmowę międzymiastową na bliższe odległości /do 25 km/ jest w Polsce przeciętnie **n i ż s z a** o 11% niż średnia dla pozostałych 9 krajów /wskaźnik 112/, przy czym opłata **w y ż s z a** w stosunku do 4 małych krajów /Belgii, Holandii, Szwecji, Szwajcarii/ znajduje skuteczną kompensatę w **z n a c z n i e w y ż s z y m** poziomie tej opłaty w stosunku do pozostałych 5 krajów /Francji, Finlandii, NRF, W. Brytanii i Włoch/.

Natomiast opłata za 3-min. rozmowę międzymiastową na dalsze odległości /przykładowo: 200 km/ jest w Polsce zdecydowanie **w y ż s z a** w stosunku do wszystkich wymienionych tu krajów, przy czym przy różnicy przeciętnej o 75% /w stosunku do średniego wskaźnika dla pozostałych - 57,4/, zawyżenie to waha się w stosunku do krajów dużych od 1,4 /Francja/ do 1,1 raza /Włochy/, a w porównaniu do krajów małych sięga nawet od 4 /Holandia/ do 2 razy /Finlandia/.

W rezultacie porównanie opłat pocztowo-telekomunikacyjnych sprowadzonych do wspólnego miernika walutowego upoważnia nas do ogólnego stwierdzenia, że są one w Polsce **n i ż s z e** niż w rozwiniętych krajach europejskich. Występuje to zwłaszcza w podstawowych usługach pocztowych /przesyłka listu miejscowego, zamiejscowego, karty pocztowej oraz paczki, jak również w zakresie dodatkowego świadczenia w postaci polecenia przesyłki/, w których opłaty taryfowe są w Polsce **n i ż s z e** od 1,5 do 4 razy w stosunku zarówno do krajów kapitalistycznych, jak i socjalistycznych. Należy przy tym podkreślić, że rażąco niska jest w Polsce opłata za polecenie przesyłki, która w krajach wysoko rozwiniętych i wykazujących wysoki koszt pracy żywej - zarówno kapitalistycznych, jak i socjalistycznych /NRD, CSRS/ - jest wyższa od 3 do 7, a nawet 10 razy /we Francji/ niż pobierana u nas.

Odrębnej wzmianki wymaga opłata za usługi pocztowe w zakresie przesyłek pieniężnych. Okazuje się, że w tej grupie usług rażąco wysokie opłaty występują w ZSRR, Włoszech i Polsce /odpowiednie wskaźniki: 160, 131 i 100/, podczas gdy w większości rozwiniętych krajów kapitalistycznych opłata ta oscyluje około połowy pobieranej u nas.

Porównanie opłat taryfowych za usługi telefoniczne nasuwa znacznie większe trudności.

Przed wszystkim zachodzi konieczność odrębnego rozpatrzenia taryf za rozmowy miejscowe z aparatów przyłączonych do central automatycznych i za rozmowy między-

miastowe /w systemie łączenia ręcznego/.

W pierwszym przypadku powszechnie przyjęta trójczłonowa konstrukcja taryf uniemożliwia dokonanie ógólnego porównania na podstawie pełnej opłaty za faktycznie przeprowadzoną rozmowę miejscową. Można jednak stwierdzić, że spośród uwzględnionych przez nas 9 krajów nie ma ani jednego, który by miał we wszystkich członach opłaty niższe niż w Polsce. Ponadto przykładowo zestawione w tabl. 3 opłaty za 1 rozmowę "kalkulacyjną", a zwłaszcza za rozmowę w pierwszym roku zainstalowania aparatu telefonicznego /przy założeniu 1000 rozmów przeprowadzonych/, wykazują, że taryfa telefoniczna w automatycznym ruchu miejscowym w Polsce jest n i ż s z a od 1,1 do 1,6, a nawet do 3 razy /we Francji/ niż we wszystkich wymienionych tu krajach.

T a b l i c a 3

Porównanie opłat za 1 telefoniczną rozmowę miejscową z aparatu przyłączonego do centrali automatycznej

Wyszczególnienie	Belgia	Finlandia	Francja	Holandia	Szwajcaria	Szwecja	W. Brytania	Włochy	KRF	Polska
Suma opłat w trzech członach /na 1 rozmowę kalkulacyjną/ w k.szw. wskaźnik	174,26 55	577,08 181	849,32 267	380,07 119	467,12 147	412,09 130	375,12 118	395,12 124	396,23 125	318,09 100
Pełna opłata za 1 rozmowę w pierwszym roku zainstalowania telefonu /w przypadku 1000 rozmów/ w k.szw. wskaźnik	0,434 106	0,657 161	1,169 287	0,450 110	0,587 144	0,502 123	0,495 121	0,515 126	0,626 153	0,408 100

W drugim przypadku - rozmów międzymiastowych w systemie łączenia ręcznego - można przyjąć jako regułę, że taryfa w Polsce jest w y ż s z a niż we wszystkich porównywanych krajach, przy czym na przykładzie rozmowy

na odległość do 200 km zawyżenie to wynosi od 1,4 do 1,1 w stosunku do krajów dużych, a w porównaniu do krajów małych od 4 do 2 razy^{1/}.

3.2. Porównanie wysokości opłat taryfowych za usługi pocztowo-telekomunikacyjne na tle siły nabywczej pieniądza krajowego

Podstawą do tej analizy jest tabl. 4 /na str. 20/, w której w części A zestawiliśmy taryfowe opłaty za usługi pocztowo-telekomunikacyjne w walucie krajowej dla 3 państw socjalistycznych /NRD, CSRS i Polski/ oraz 3 kapitalistycznych /Francji, Szwecji i NRF/, podczas gdy w części B podaliśmy ceny detaliczne 22 towarów i usług dla ludności^{2/}.

---

^{1/} Dla ścisłości przypominamy, że opłaty za rozmowy międzymiastowe na bliskie odległości /do 25 km/są wprawdzie w Polsce niższe od 1,2 do 2 razy w porównaniu z Francją, Finlandią, W. Brytanią, NRF i Włochami, /co przypomina sytuację, w opłatach za rozmowy miejscowe/, ale również wyższe w stosunku do małych krajów Europy Zach. /od 2,5 do 1,1 raza/.

^{2/} Należy zastrzec się, że jakkolwiek staraliśmy się zestawić tutaj artykuły powszechnego użytku, pierwszego /ale nie luksusowego/ gatunku i możliwie porównywalne, to jednak nieuniknione są odchylenia wynikające z różnych materiałów statystycznych przyjętych w poszczególnych krajach. Odchylenia te mogą pochodzić z odmiennej jakości towaru /np. mleko pełnotłuste i o zmniejszonej zawartości tłuszczu; przyjęcie w NRD cielęciny gorszego gatunku itp./, wykazania opłaty zbiorowej /np. w NRF opłata telewiz. razem z radiową, niezależnie od odrębnej opłaty tylko za radio/, lub /c.d. str. 21/

Taryfowe opłaty za podstawowe usługi pocztowo-telekomunikacyjne oraz ceny detaliczne wybranych towarów i usług w Polsce i 5 krajach europejskich

Lp.	Wyszczególnienie	Francja F	Szwecja Sw.cr.	NRF DM	NRD DMN	CSRS K.G.	Polska zł
1	2	3	4	5	6	7	8
A. Taryfowe opłaty za usługi pocztowo-telekomunikacyjne							
1	List miejscowy do 20 g	-	-	-	0,10	0,40	0,40
2	List zamiejscowy do 20 g	0,30	0,45	0,30	0,20	0,60	0,60
3	Karta pocztowa	0,25	0,35	0,20	0,10	0,30	0,40
4	Polecenie przesyłki	2,00	1,40	0,80	0,50	1,00	0,95
5	Paczka do 5 kg /I strefa/	-	4,50	1,20	0,60 ^{1/} 1,50 ^{1/}	1,80	6,00
6	Przekaz pieniężny do 1000 zł przel.	0,90	1,40	1,40	0,60	3,20	10,00
7	Telef. rozmowa miejscowa z ap. wrzutowego ^{2/}	0,40	0,10	0,20	0,20	0,30	0,50
8	Oplata za 3 min. telefoniczną rozmowę międzymiastową na odległość 25 km	0,60	0,40	0,60	0,60	.	2,40
9	Oplata za 3 min. telefoniczną rozmowę międzymiastową na odległość 200 km	2,10	1,40	2,16	2,25	.	15,00
B. Ceny detaliczne wybranych towarów i usług							
		/1965 r/	/1966 r/	/1966 r/	/1966 r/	/1966 r/	/1968 r/
1	Chleb biały /1 kg/	0,72	3,18	1,20	1,00	2,60	4,00
2	Mąka pszenna /1 kg/	1,29	1,33	1,09	1,32	3,80	6,70
3	Mięso wołowe /1 kg/	14,07	15,29	9,85	9,80	29,00	42,00
4	Cielęcina /1 kg/	16,58	19,19	9,91	5,20 ^{7/}	26,00	56,00
5	Mięso wieprzowe /1 kg/	8,00	14,53	8,49	8,00	30,00	42,00
6	Smalec /1 kg/	3,45	.	.	3,10	22,00	28,00
7	Jaja /1 szt./	0,29	0,30 ^{4/}	0,23	0,35	1,30	2,60
8	Mleko /1 liter/	0,65	1,02	0,68	.	3,80	2,70
9	Masło /1 kg/	10,19	7,44	7,81	.	40,00	70,00
10	Cukier /1 kg/	1,32	1,55	1,25	1,64	8,00	10,50
11	Ziemiaki /1 kg/	0,42	0,76	0,41	0,17	0,70	2,00
12	Jabłka /1 kg/	.	2,51	.	1,52	.	10,00
13	Gaz opałowy /1 m ³ /	0,37	0,37	0,31	0,16	0,50	0,90
14	Energia elektryczna /1 kWh/	0,37	0,12	0,15	0,08	0,70	0,90
15	Bilet tramwajowy /jednorazowy/	0,37 ^{5/}	2,82 ^{5/}	0,54	0,20	0,60	1,00
16	Pranie bielizny /1 kg/	.	2,51	.	0,40	.	12,00
17	Pranie koszuli męskiej /1 szt./	.	.	.	.	1,90	15,00
18	Strzyżenie męskie	.	7,50	2,92	0,90	3,00	10,00
19	Oplata radiofoniczna /mies./	.	.	.	2,00	5,00	15,00
20	Oplata telewizyjna /mies./	.	.	.	7,00 ^{8/}	15,00	40,00
21	Bilet do kina /szerokoe ekran./	.	4,50	.	.	6,00	15,00
22	Gazeta /1 szt./	0,30	0,49	0,20 ^{6/}	.	.	0,50

^{1/} Pierwsza opłata dla mieszkańców i wolnych zawodów, druga dla jednostek gospodarki narodowej.

^{2/} We Francji, NRF, NRD i Polsce. Dla Szwecji i Czechosłowacji - z braku odpowiednich danych - przyjęto opłatę za rozmowę miejscową z tym że w przypadku Szwecji zaokrąglono ją z 0,09 do 0,10 Sw.cr.

^{3/} Przyjęto opłatę w metro /w Paryżu/, bilet II kl.

^{4/} Za 1 kg 5,90 Sw.cr. - przyjęto 20 jaj w 1 kg.

^{5/} Za przejazd autobusem /15 km/.

^{6/} Abonament 5,43 DMN. Przyjmujemy 30 dni w miesiącu i iloraz /0,18/ zaokrąglamy do 20 Pf.

^{7/} Górka cielęcą /przbięt/.

^{8/} Razem z opłatami radiowymi.

- Źródła: - Annuaire Statistique de la France 1966. Institute Nationale de la Statistique et des Etudes Economiques; s. 415-416.
 - Statistik Årsbok 1967, Utgiven av Statistiska Centralbyran. Stockholm 1967, s. 214-215.
 - Statistisches Jahrbuch f.d. Bundesrepublik Deutschland 1967. Statistisches Bundesamt. Wiesbaden 1967; s. 470-471.
 - Statistisches Jahrbuch d. Deutschen Demokratischen Republik 1967. Staatl. Zentralverwaltung f. Statistik 1967; s. 435-439.
 - Statistická Ročenka ČSR 1967. Státní statistický úrad. SMTZ, Praha 1967; s. 467.

Przed wszystkim zwróćmy uwagę na wewnętrzne proporcje wysokości samych opłat w ramach poszczególnych krajów, gdyż ułatwi to nam zorientowanie się w porównaniu z opłatami taryfowymi w Polsce, w jakim stopniu ich realna wartość zależy od obiektywnego czynnika w postaci siły nabywczej pieniądza, a w jakim jest wynikiem polityki taryfowej tych państw i ewentualnie - w jej ramach - wiąże się z kształtowaniem się kosztów własnych usług świadczonych przez pocztę.

Jeżeli przyjmiemy za podstawę opłatę pobieraną za przesyłkę listu zamiejscowego do 20 g, to odpowiednie proporcje opłat będą się kształtowały jak podano w pomocniczej tabl. 5.

Poza niewielkimi odchyleniami w opłatach za przesyłkę karty pocztowej i listu miejscowego /przy czym należy zwrócić uwagę na nieuniknione różnice wynikające z

---

c.d. ze str. 19.

za usługę innej jakości /np. bilet do kina nieszerokokranowego/, albo nawet innego rodzaju /np. we Francji przejazd metrem, a w Szwecji - autobusem jako ekwiwalent przejazdu tramwajem/ itp. Częściowo na te odchylenia zwróciliśmy uwagę w odsyłaczach u dołu tabl. 4. Niemniej wydaje się, że chociaż mają one niewątpliwy wpływ, to jednak wobec przybliżonego charakteru porównań i masy ok. 22 towarów i usług nie będą decydowały w ogólnym szacunku.

Wewnętrzne proporcje taryfowych opłat pocztowo-telekomunikacyjnych w wybranych krajach:

Lp.	Wyszczególnienie	Francja F	Szwecja Sw.ecr.	NRF DN	NRD DLM	CSRS kš	Polska zł
Wskaźniki /Opłata za list zam. do 20 g = 100/							
1	List miejscowy do 20 g	-	-	-	50	67	67
2	List zamiejscowy do 20 g	100	100	100	100	100	100
3	Karta pocztowa	83	78	67	50	50	67
4	Polecenie przesyłki	667	311	257	250	167	158
5	Paczka do 5 kg /I strefa/	-	1000	733	300 750 ^{1/}	300	1000
6	Przekaz pocztowy do 1000 zł przeliczeniowych	300	311	467	300	533	1667
7	Telefoniczna rozmowa miejscowa z aparatu wrzutowego ^{2/}	133	22	67	100	50	83
8	Opłata za 3-min. telef. rozmowę międzyzwiązkową na odległość 25 km	200	89	200	300	.	400
9	Opłata za 3-min. telef. rozmowę międzyzwiązkową na odległość 200 km	700	311	720	1125	.	2500

U w a g a . Objaśnienia do odsyłaczy ^{1/} i ^{2/} podane u dołu tabl. 8.

obiektywnej potrzeby wyrażania opłat w kwotach zaokrąglonych do 5 lub 0/ wyraźnie zaznaczają się:

1. Stosunkowo wyższe opłaty w krajach kapitalistycznych za usługi wymagające większego udziału pracy żywej, jak np. za polecenie przesyłki i za przesyłkę paczki.

W pierwszym przypadku przy około 1,6 raza wyższej opłacie w stosunku do listu zamiejscowego w Polsce i CSRS, podnosi się ona raptownie do 2,7 i przeszło 3 razy wyższej opłaty w NRF oraz w Szwecji, a nawet do 6,7 raza wyższej we Francji.

W drugim przypadku przy proporcji 3:1 w NRD i CSRS wzrasta ona do 7:1 w NRF i 10:1 w Szwecji. Na tym tle podkreślić należy szczególnie wysoką opłatę za przesyłkę paczki w Polsce, w której - podobnie jak w Szwecji - jest ona 10 razy wyższa niż opłata za przesyłkę listu zamiejscowego.

2. Jaskrawo wyróżnia się opłata za pocztowy przekaz pieniężny w Polsce, która jest 17 razy wyższa niż za list zamiejscowy, podczas gdy proporcja ta oscyluje około 5:1 w CSRS i NRF, a we Francji, Szwecji i NRD wynosi tylko 3:1.

Wniosek ten zasługuje na szczególną uwagę, ponieważ przy bardzo niskiej taryfie opłat za typowe usługi pocztowe /jak pamiętamy od 1,5 do 4 razy niższej w przeliczeniu na franki złote w stosunku do pozostałych 13 krajów - por. tabl.1/, opłaty za przekazy pieniężne kształtują się w Polsce na wyjątkowo wysokim poziomie, ustępującym jedynie ZSRR i Włochom, gdzie są odpowiednio o 60 i 31% wyższe.

3. Jeżeli chodzi o opłatę telefoniczną za rozmowę z aparatu wrzutowego, to - poza Szwecją i CSRS, w których z braku ścisłych danych przyjęto w zasadzie opłatę za rozmowę miejscową - kształtuje się ona w Polsce w proporcji pośredniej między NRF a NRD, a znacznie niżej niż we Francji. Należy jednak przy tym pamiętać wszystkie zastrzeżenia, które już sformułowaliśmy poprzednio co do reprezentatywności opłaty 50 gr. w Polsce za rozmowę z aparatu wrzutowego w stosunku do ogólnej taryfy za rozmowy miejscowe, jak również co do możliwości określenia opłaty jednostkowej przy trójczłonowej konstrukcji taryf w ogóle.

4. Rażąco wysoko kształtuje się proporcja opłat za rozmowy międzymiastowe w Polsce w stosunku do opłaty za list zamiejscowy, zwłaszcza na większe odległości.

Wynosi ona 25:1 przy 7 razy wyższej we Francji i NRF /w Szwecji nawet tylko 3 razy/ oraz 11 razy w NRD.

Przechodząc do analizy wartości realnej opłat pobieranych w tych krajach, wykorzystamy dane co do cen detalicznych towarów i usług dla ludności w zasadzie w podziale na 4 grupy: 1/ artykuły żywnościowe /12 pozycji/, 2/ gaz i elektryczność, 3/ usługi osobiste /przejazd tramwajowy, pranie bielizny, pranie koszuli męskiej i strzyżenie męskie/ oraz 4/ usługi kulturalne /radio, telewizja, kino i gazeta/.

Oczywiście jeszcze raz należy przypomnieć, że obiektywne porównanie wartości opłat pocztowo-telekomunikacyjnych w przeliczeniu na siłę nabywczą pieniądza mogłoby nastąpić jedynie w oparciu o "koszyki towarów" odpowiadające albo typowym warunkom konsumpcji towarów i usług lub też jakiejś jednolicie przyjętej normie. Ponieważ nie mieści się to jednak w ramach tego opracowania, dlatego musimy pamiętać, że podobnie jak w opłatach pocztowo-telekomunikacyjnych są w poszczególnych

T a b l i c a 6

Proporcje wewnętrzne cen towarów i usług w wybranych krajach
/Przykłady/

Lp.	Wyszczególnienie	Francja F	Szwecja Sw.cr.	NRF DM	NRD DM	WSRS Zł	Polska zł
Wskaźniki /Cena 1 kg chleba białego = 100/							
1	Chleb biały /1 kg/	100	100	100	100	100	100
3	Mięso wołowe /1 kg/	1954	487	821	980	1115	1050
9	Masło /1 kg/	1415	234	651	164	1538	1750
10	Sukier /1 kg/	183	49	104	.	308	263
11	Ziemniaki /1 kg/	58	24	34	17	27	50
14	Energia elektryczna /1 kWh/	51	4	13	8	27	23
18	Strzyżenie męskie	.	236	243	90	115	250

krajach różne proporcje wewnętrzne, tak samo różnie kształtują się w nich proporcje cen towarów i usług. Zilustruje to zestawienie podane w pomocniczej tabl.6.

Z zestawienia w tabl. 6 na str. 24, jak również przytoczonego powyżej w tabl. 5 /na str. 22/ wynika, że na ogół nie ma jakiegóś ogólnej prawidłowości w proporcjach wzajemnych zarówno cen za towary i usługi, jak i w wysokości opłat pocztowo-telekomunikacyjnych w poszczególnych krajach. Dlatego też wyrażenie opłat pocztowych i telekomunikacyjnych w jednostkach wagi i miary poszczególnych towarów czy usług nie może dać nam w pełni o- biektywnie porównywalnych mierników.

Niemniej, podobnie, jak w rozdz. 3.1, posłużyliśmy się wspólnym miernikiem walutowym dla osiągnięcia pewnej orientacji w kształtowaniu się wysokości opłat za usługi pocztowo-telekomunikacyjne w Polsce, tak obecnie możemy posłużyć się wspólnym miernikiem ilości odpowiednich towarów i usług, przy czym w razie powtarzania się pewnych relacji dla wszystkich lub większości towarów i usług będziemy mieli prawo wyciągnąć wnioski co do poziomu realnych opłat w Polsce i pozostałych krajach.

Analizę szczegółową przeprowadzimy oddzielnie w stosunku do każdej z 9 podstawowych usług łączności zawartych w tabl. 4 - w kolejnych 5 odcinkach tabl. 7. Tak więc:

Z tablicy 7a /na str. 26/ wynika, że:

1. Opłata za list miejscowy wyrażona w żywności jest w Polsce n i ż s z a od 1,5 do 2 razy niż w oby-

Stosunek taryfowych opłat za podstawowe usługi pocztowo-telekomunikacyjne do cen detalicznych wybranych towarów i usług w Polsce i 5 krajach europejskich

Lp.	Wyszczególnienie	Wc Francji	W Szwecji	W NRF	W NRD	W CSRS	W Polsce
<u>1. Opłata za list miejscowy do 20 g odpowiada ilości:</u>							
1	chleba białego kg	Jak poniżej w pkt. 2.			0,10	0,15	0,10
2	mąki pszennej "	Opłata za list zamiejscowy do 20 g odpowiada ilości:			0,08	0,11	0,06
3	mięsa wołowego "				0,01	0,01	0,01
4	cielęciny "				0,02 ^{7/}	0,02	0,01
5	mięsa wieprzowego "				0,01	0,01	0,01
6	smalcu "				0,03	0,02	0,01
7	jaj szt.				0,29	0,31	0,15
8	mleka l				.	0,11	0,15
9	masła kg				.	0,01	0,01
10	cukru "				0,06	0,05	0,04
11	ziemiaków "				0,59	0,57	0,20
12	jabłek "				0,07	.	0,04
13	gazu opałowego m ³				0,63	0,80	0,45
14	energii elektrycznej kWh				1,25	0,57	0,45
15	biletów tramwajowych szt.				0,50	0,67	0,40
16	wypranej bielizny kg				0,25	.	0,03
17	wypranych koszul męskich szt.				.	0,21	0,03
18	strzyżeń męskich				0,11	0,13	0,04
19	opłat radiofonicznych za mies.				0,05	0,08	0,03
20	opłat telewizyjnych " "				0,01 ^{8/}	0,03	0,01
21	biletów do kina szt.				.	0,07	0,03
22	gazet "				.	.	0,80
<u>2. Opłata za list zamiejscowy do 20 g odpowiada ilości:</u>							
1	chleba białego kg	0,42	0,14	0,25	0,20	0,23	0,15
2	mąki pszennej "	0,23	0,34	0,28	0,15	0,16	0,09
3	mięsa wołowego "	0,02	0,03	0,03	0,02	0,02	0,01
4	cielęciny "	0,02	0,02	0,03	0,04 ^{7/}	0,02	0,01
5	mięsa wieprzowego "	0,04	0,03	0,04	0,03	0,02	0,01
6	smalcu "	0,09	.	.	0,07	0,03	0,02
7	jaj szt.	1,03	1,50 ^{4/}	1,30	0,57	0,46	0,23
8	mleka l	0,46	0,44	0,44	.	0,16	0,22
9	masła kg	0,03	0,06	0,04	.	0,02	0,01
10	cukru "	0,23	0,29	0,24	0,12	0,08	0,06
11	ziemiaków "	0,72	0,59	0,73	1,18	0,86	0,30
12	jabłek "	.	0,18	.	0,13	.	0,06
13	gazu opałowego m ³	0,81	1,28	0,97	1,25	1,20	0,67
14	energii elektrycznej kWh	0,81	3,75	2,00	2,50	0,86	0,67
15	biletów tramwajowych szt.	0,81 ^{3/}	0,16 ^{5/}	0,56	1,00	1,00	0,60
16	wypranej bielizny kg	.	0,18	.	0,50	.	0,05
17	wypranych koszul męskich szt.	.	.	.	.	.	0,04
18	strzyżeń męskich	.	0,06	0,10	0,22	0,20	0,06
19	opłat radiofonicznych za mies.	.	.	.	0,10	0,12	0,04
20	opłat telewizyjnych za mies.	.	.	.	0,03 ^{8/}	0,04	0,02
21	biletów do kina szt.	.	0,10	.	.	0,10	0,04
22	gazet "	1,00	0,92	1,50 ^{6/}	.	.	1,20

U w a g a : Objasnienia do wszystkich odsylaczy znajduja sie u dolu tablicy 4.

dwu krajach objętych porównaniem, tj. w NRD i CSRS /z jednym wyjątkiem w przypadku wyrażenia jej w cenie mleka, kiedy najniższa jest w CSRS/;

- wyrażona w gazie i elektryczności jest **n i ż s z a** od 1,5 do blisko 3 razy;
- wyrażona w usługach osobistych jest **n i ż s z a** od 1,2 do 3 razy /a wyrażona w praniu bielizny nawet blisko 8 razy/;
- wyrażona w usługach kulturalnych jest **n i ż s z a** od 1,5 do 3 razy.

2. Oplata za list zamiejscowy jest w Polsce:

- wyrażona w żywności przeważnie 1,5 do 3 razy **n i ż s z a** niż w porównywanych tu 5 krajach, tj. we Francji, Szwecji i NRF oraz w NRD i CSRS, a w niektórych artykułach /np. w cenie jaj - we Francji, Szwecji i NRF/ różnica ta sięga nawet do 7 razy /w Szwecji/; do wyjątków należy opłata wyrażona w cenie chleba białego /najniższa w Szwecji/ oraz w cenie mleka /najniższa w CSRS/;
- wyrażona w gazie i elektryczności jest **n i ż s z a** od 1,2 /we Francji/ do blisko 5 razy /w Szwecji/;
- wyrażona w usługach osobistych jest **n i ż s z a** w przypadku prania bielizny do 10 razy niż w NRD, jeżeli chodzi o przejazd tramwajowy - 1,7 raza niż w NRD i CSRS, wyrażona w strzyżeniu męskim - znajdując się na poziomie szwedzkim - jest **n i ż s z a** od 1,5

do blisko 4 razy w NRF, NRD i CSRS;
 natomiast jest nieco w y ż s z a w wyrażeniu za
 przejazd tramwajowy w NRF /przy czym Szwecja o niż-
 szej opłacie za list zamiejscowy i Francja o wyższej
 są trudno porównywalne z uwagi na odrębne środki lo-
 komocji - autobus i metro/;

- wyrażona w usługach kulturalnych jest n i ż s z a
 od 2 do 3 razy, przy czym jedynie w Szwecji - wyrażo-
 na w gazetach - jest najniższa w ogóle.

Z tablicy 7b /na str. 29/ wynika, że:

3. Opłata za kartę pocztową jest w Polsce:

- wyrażona w żywności przeważnie n i ż s z a od 1,5
 do 3 razy, a często nawet aż do 8 razy /występuje to
 zwłaszcza w porównaniu ze Szwecją, jak np. w pozycjach:
 jaja, masło, cukier, mąka pszenna, i z Francją - np.
 jaja, smalec/;

z drugiej strony w niektórych artykułach opłata za
 kartę pocztową w Polsce jest jednakowa lub bardzo
 zbliżona, jak np. w CSRS i NRD /mięso wołowe, chleb
 biały, w tej ostatniej pozycji również i w Szwecji/;

- wyrażona w gazie i elektryczności jest n i ż s z a
 od 1,5 do 3 razy, a w porównaniu do Szwecji - elék-
 tryczność - nawet blisko 7 razy;
- wyrażona w usługach osobistych jest na ogół n i ż -
 s z a od 1,5 do nawet blisko 8 razy /pranie bieli-
 zny/, z wyjątkiem przejazdu tramwajem, kiedy jest nie-
 co w y ż s z a w stosunku do NRF;

Stosunek taryfowych opłat za podstawowe usługi pocztowo-telekomunikacyjne do cen detalicznych wybranych towarów i usług w Polsce i 5 krajach europejskich

Lp.	Wyszczególnienie		W Francji	W Szwecji	W NRF	W NRD	W CSRS	W Polsce
3. Opłata za kartę pocztową odpowiadającą ilości								
1	chleba białego	kg	0,35	0,11	0,17	0,10	0,12	0,10
2	mąki pszennej	"	0,19	0,26	0,18	0,08	0,08	0,06
3	mięsa wołowego	"	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
4	cielęciny	"	0,02	0,02	0,02	0,02 ^{7/}	0,01	0,01
5	mięsa wieprzowego	"	0,03	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
6	smalcu	"	0,07	.	.	0,03	0,01	0,01
7	jaj	szt.	0,86	1,17 ^{4/}	1,15	0,29	0,23	0,15
8	mleka	l	0,39	0,34	0,29	.	0,08	0,15
9	masła	kg	0,03	0,05	0,03	.	0,01	0,01
10	cukru	"	0,20	0,23	0,16	0,06	0,04	0,04
11	ziemniaków	"	0,60	0,46	0,49	0,59	0,43	0,20
12	jabłek	"	.	0,14	.	0,07	.	0,04
13	gazu opałowego	m ³	0,68	0,95	0,65	0,63	0,60	0,45
14	energii elektrycznej	kWh	0,68	2,92	1,33	1,25	0,43	0,45
15	biletów tramwajowych	szt.	0,68 ^{5/}	0,12 ^{5/}	0,37	0,50	0,50	0,40
16	wypranej bielizny	kg	.	0,14	.	0,25	.	0,03
17	wypranych koszul męskich	szt.	.	.	.	.	0,16	0,03
18	strzyżeń męskich	.	.	0,05	0,07	0,11	0,10	0,04
19	opłat radiofonicznych	za mies.	.	.	.	0,05	0,06	0,03
20	opłat telewizyjnych	" "	.	.	.	0,01 ^{6/}	0,02	0,01
21	biletów do kina	szt.	.	0,08	.	.	0,05	0,03
22	gazet	"	0,83	0,72	1,00 ^{6/}	.	.	0,80
4. Opłata za polecenie przesyłki odpowiadającą ilości								
1	chleba białego	kg	2,78	0,44	0,67	0,50	0,38	0,24
2	mąki pszennej	"	1,55	1,05	0,74	0,38	0,26	0,14
3	mięsa wołowego	"	0,14	0,09	0,08	0,05	0,04	0,02
4	cielęciny	"	0,12	0,07	0,08	0,10 ^{7/}	0,04	0,02
5	mięsa wieprzowego	"	0,25	0,10	0,09	0,06	0,03	0,02
6	smalcu	"	0,58	.	.	0,16	0,05	0,03
7	jaj	szt.	6,80	4,67 ^{4/}	3,48	1,43	0,77	0,37
8	mleka	l	3,80	1,37	1,18	.	0,26	0,35
9	masła	kg	0,20	0,19	0,10	.	0,03	0,01
10	cukru	"	1,52	0,90	0,64	0,31	0,13	0,09
11	ziemniaków	"	4,77	1,84	1,95	2,94	1,43	0,48
12	jabłek	"	.	0,56	.	0,33	.	0,10
13	gazu opałowego	m ³	5,41	3,79	2,58	3,12	2,00	1,06
14	energii elektrycznej	kWh	5,41	11,80	5,33	6,25	1,43	1,06
15	biletów tramwajowych	szt.	5,41 ^{5/}	0,50 ^{5/}	1,48	2,50	1,67	0,95
16	wypranej bielizny	kg	.	0,56	.	1,25	.	0,08
17	wypranych koszul męskich	szt.	.	.	.	.	0,53	0,06
18	strzyżeń męskich	.	.	0,19	0,27	0,56	0,33	0,10
19	opłat radiofonicznych	za mies.	.	.	.	0,25	0,20	0,06
20	opłat telewizyjnych	" "	.	.	.	0,07 ^{6/}	0,07	0,02
21	biletów do kina	szt.	.	0,31	.	.	0,17	0,06
22	gazet	"	6,67	2,86	4,00 ^{6/}	.	.	1,90

U w a g a : Objasnienia do wszystkich odsyłaczy znajdują się u dołu tabl. 4.

- wyrażona w usługach kulturalnych jest ok. 2 razy
n i ż s z a /wyjątek w Szwecji - gazety/.

4. Opiata za polecenie przesyłki jest w Polsce:

- wyrażona w żywności przeważnie od 1,5 do ok. 3 razy
n i ż s z a , a zwłaszcza różnica ta występuje w sto-
sunku do Francji, gdzie obejmuje wszystkie artykuły i
sięga aż do 14 razy /masło/ czy nawet 17 razy /culier/;
- wyrażona w gazie i elektryczności jest w Polsce n i ż -
s z a od 1,5 do 11 razy /w Szwecji - elektryczność/;
- wyrażona w usługach osobistych jest n i ż s z a od
1,5 do blisko 16 razy /w NRD - pranie bielizny/;
- wyrażona w usługach kulturalnych jest n i ż s z a
od 1,5 do 4 razy /w NRD - opłaty radiofoniczne/.

Z tablicy 7c /na str. 31/ wynika, że:

5. Opiata za paczkę do 5 kg jest w Polsce

- wyrażona w żywności n i ż s z a z reguły w stosun-
ku do Szwecji od 2 do 7 razy /masło/, a w porównaniu
do NRF na ogół ok. 1,2 - 2 razy, /z wyjątkami, jak:
chleb biały, mleko, kiedy jest ok. 1,5 raza wyższa/,
natomiast jest w y ż s z a z reguły przeszło 2
razy w stosunku do państw socjalistycznych, tj. NRD
/dla paczek nadawanych przez obywateli i wolne zawo-
dy/ i CSRS /w cenie mleka - nawet blisko 5 razy/;
- wyrażona w gazie i elektryczności jest n i ż s z a
1,8 raza w stosunku do Szwecji, jeżeli chodzi o gaz,

Stosunek taryfowych opłat za podstawowe usługi pocztowo-telekomunikacyjne do cen detalicznych wybranych towarów i usług w Polsce i 5 krajach europejskich

Lp.	Wyszczególnienie		Wc Francji	W Szwecji	W NRF	W NRD		W CSRS	W Polsce *
	<u>5. Opłata za paczke do 5 kg /I strona/ odpowiada ilości:</u>					a/	b/		
1	chleba białego	kg	Poczta	1,42	1,00	0,60	1,50	0,69	1,50
2	mąki pszennej	"	nie	3,38	1,10	0,46	1,14	0,47	0,90
3	mięsa wołowego	"	przyjmi-	0,29	0,11	0,06	0,15	0,06	0,14
4	cielęciny	"	je pa-	0,24	0,12	0,12 ^{7/}	0,29 ^{7/}	0,07	0,11
5	mięsa wieprzowego	"	czek do	0,31	0,14	0,08	0,19	0,06	0,14
6	smalcu	"	przeasz-	.	.	0,19	0,49	0,08	0,21
7	jał	szt.	kl /por.	15,00 ^{4/}	5,22	1,72	4,29	1,39	2,31
8	mleka	l	odsy-	4,41	1,77	.	.	0,47	2,22
9	masła	kg	łacz ^{2/}	0,61	0,15	.	.	0,05	0,09
10	cukru	"	u dołu	2,90	0,96	0,37	0,92	0,23	0,57
11	ziemniaków	"	tabl. 1/	5,93	2,93	3,53	8,82	2,57	3,00
12	jabłek	"	"	1,79	.	0,40	0,99	.	0,60
13	gazu opałowego	m ³	"	12,16	3,87	3,75	9,38	3,60	6,67
14	energii elektrycznej	kWh	"	37,50	8,00	7,50	18,75	2,57	6,67
15	biletów tramwajowych	szt.	"	1,60 ^{5/}	2,22	3,00	7,50	3,00	6,00
16	wypranej bielizny	kg	"	1,79	.	1,50	3,75	.	0,50
17	wypranych koszul męskich	szt.	"	.	.	.	.	0,95	0,40
18	strzyżeń męskich	"	"	0,60	0,41	0,67	1,67	0,60	0,60
19	opłat radiofonicznych	za mies.	"	.	.	0,30	0,75	0,36	0,40
20	opłat telewizyjnych	" "	"	.	.	0,09 ^{6/}	0,21 ^{6/}	0,12	0,15
21	biletów do kina	szt.	"	1,00	.	.	.	0,30	0,40
22	gazet	"	"	9,20	6,00 ^{6/}	.	.	.	12,00
	<u>6. Opłata za przekaz pocztowy do 1000 zł przeliczeniowych odpo- wiada ilości:</u>								
1	chleba białego	kg		1,25	0,44	1,17	0,50	1,23	2,50
2	mąki pszennej	"		0,70	1,05	1,28	0,46	0,84	1,49
3	mięsa wołowego	"		0,06	0,09	0,14	0,06	0,11	0,24
4	cielęciny	"		0,05	0,07	0,14	0,12 ^{7/}	0,12	0,18
5	mięsa wieprzowego	"		0,11	0,10	0,17	0,08	0,11	0,24
6	smalcu	"		0,26	.	.	0,19	0,15	0,36
7	jał	szt.		3,10	4,67 ^{8/}	6,10	1,72	2,46	3,85
8	mleka	l		1,38	1,37	2,06	.	0,84	3,71
9	masła	kg		0,09	0,19	0,18	.	0,08	0,14
10	cukru	"		0,68	0,90	1,12	0,36	0,40	0,95
11	ziemniaków	"		2,14	1,84	3,42	3,53	4,58	5,00
12	jabłek	"		.	0,56	.	0,40	.	1,00
13	gazu opałowego	m ³		2,43	3,79	4,52	3,75	6,40	11,10
14	energii elektrycznej	kWh		2,43	11,70	9,35	7,50	4,58	11,10
15	biletów tramwajowych	szt.		2,43 ^{3/}	0,50 ^{5/}	2,59	3,00	5,34	10,00
16	wypranej bielizny	kg		.	0,56	.	1,50	.	0,84
17	wypranych koszul męskich	szt.		.	.	.	.	1,68	0,67
18	strzyżeń męskich	"		0,19	0,48	.	0,67	1,07	1,00
19	opłat radiofonicznych	za mies.		.	.	.	0,30	0,64	0,67
20	opłat telewizyjnych	" "		.	.	.	0,09 ^{6/}	0,21	0,25
21	biletów do kina	szt.		.	0,31	.	.	0,53	0,67
22	gazet	"		3,00	2,86	7,00 ^{6/}	.	.	20,00

a/ przy opłacie 0,60 DMN pobieranej od obywateli i tzw. czynnych w wolnych zawodach;
b/ przy opłacie 1,50 DMN za tzw. paczki gospodarsze, tj. nadawane przez jednostki gospodarsze.

U w a g a : objaśnienia do wszystkich pozostałych odsyłaczy znajdują się u dołu tablicy 4.

a w przypadku elektryczności - nawet 5,6 raza i niższa 1,2 raza niż w NRD w przypadku elektryczności, natomiast w porównaniu z NRD i CSRS, jak również NRF - w przypadku gazu, jest ok. 2 razy w y ż s z a ;

- wyrażona w usługach osobistych jest n i ż s z a ok. 3 razy w przypadku prania bielizny, n a p o - z i o m i e lub n i e c o n i ż s z a w przeliczeniu na strzyżenie męskie i 2 do 1,5 raza w y ż - s z a , jeżeli chodzi o przejazdy tramwajowe;

- wyrażona w usługach kulturalnych jest z reguły trochę w y ż s z a aż do 2 razy w stosunku do wszystkich krajów, z wyjątkiem przeliczenia na bilety do kina w Szwecji, gdy jest 2,5 raza n i ż s z a .

6. Opłata za przekaz pocztowy do 1.000 zł przeliczeniowych jest w Polsce:

- wyrażona w żywności z reguły w y ż s z a od 4 do 1,5 raza /we Francji - mięso wołowe, w CSRS - mleko/;

- wyrażona w gazie i elektryczności jest 3 do 2 razy w y ż s z a w stosunku do CSRS i NRD, a w stosunku do krajów kapitalistycznych od 5 /we Francji/ do 1,5 raza; jedyny wyjątek występuje w przeliczeniu na elektryczność w Szwecji, gdy jest nieco n i ż s z a ;

- wyrażona w usługach osobistych jest n i ż s z a w przeliczeniu na pranie bielizny ok. 2 razy w stosunku do CSRS, NRD i Szwecji, natomiast w y ż s z a od 5 do 1,5 raza w przeliczeniu na pozostałe usługi

we wszystkich krajach /wyjątek: strzyżenie męskie w CSRS/;

- wyrażona w usługach kulturalnych jest we wszystkich pozycjach nieco wyższa niż w CSRS, a od 7 razy /w stosunku do Szwecji i Francji - gazety/ do 2 razy w porównaniu z pozostałymi krajami.

Z tablicy 7d /na str. 34/ wynika, że:

7. Opłata za telefoniczną rozmowę miejscową z aparatu wrzutowego jest w Polsce:

- wyrażona w żywności z reguły niższa od 1,5 do 4 razy w stosunku do NRD, NRF i Francji /porównanie z CSRS i Szwecją jest ograniczone ze względu na nieścisłość przyjętej opłaty - por. odsyłacz ^{2/} do tabl. 4/, a nawet do 6 lub 7 razy /we Francji - smalec i jaja/;
- wyrażona w gazie i elektryczności jest niższa od 1,5 do blisko 5 razy /w NRD - elektryczność/;
- wyrażona w usługach osobistych jest niższa od 1,5 do ponad 4 razy /w NRD - strzyżenie męskie/;
- wyrażona w usługach kulturalnych jest niższa od ok. 1,5 do 3 razy w porównaniu z NRD i Francją.

Stosunek taryfowych opłat za podstawowe usługi pocztowo-telekomunikacyjne do cen detalicznych wybranych towarów i usług w Polsce i 5 krajach europejskich

Lp.	Wyszczególnienie		we Francji	w Szwecji	w NRF	w NRD	w CSRS	w Polsce
	<u>7. Opłata za telefoniczną rozmowę miejscową z aparatu wrzutowo²⁷ odpowiada ilości:</u>							
1	chleba białego	kg	0,56	0,03	0,17	0,20	0,12	0,13
2	mąki pszennej	"	0,31	0,08	0,18	0,15	0,08	0,08
3	mięsa wołowego	"	0,03	0,01	0,02	0,02	0,01	0,01
4	cielęciny	"	0,02	0,01	0,02	0,04 ^{2/}	0,01	0,01
5	mięsa wieprzowego	"	0,05	0,01	0,02	0,03	0,01	0,01
6	malcu	"	0,12	.	.	0,07	0,01	0,02
7	ciężarówka	szt.	1,38	0,35 ^{4/}	0,87	0,57	0,23	0,19
8	drewna	l	0,62	0,10	0,29	.	0,08	0,19
9	mięsa	kg	0,04	0,01	0,03	.	0,01	0,01
10	ciężarówka	"	0,30	0,07	0,16	0,12	0,04	0,05
11	ziemiaków	"	0,95	0,13	0,49	1,18	0,43	0,25
12	ciężarówka	"	.	0,04	.	0,13	.	0,05
13	gazu opałowego	m ³	1,08	0,27	0,65	1,25	0,60	0,56
14	energii elektrycznej	kWh	1,08	0,84	1,33	2,50	0,43	0,56
15	biletów tramwajowych	szt.	1,08 ^{3/}	0,04 ^{5/}	0,37	1,00	0,50	0,50
16	wypranej bielizny	kg	.	0,04	.	0,50	.	0,04
17	wypranych koszul męskich	szt.	.	.	.	.	0,16	0,03
18	strzyżeń męskich	.	.	0,01	0,07	0,22	0,10	0,05
19	opłat radiofonicznych	za mies.	.	.	.	.	0,10	0,06
20	opłat telewizyjnych	" "	.	.	.	0,03 ^{8/}	0,02	0,01
21	biletów do kina	szt.	.	0,02	.	.	0,05	0,03
22	gazet	szt.	1,33	0,24	1,00 ^{6/}	.	.	1,00

U w a g a . objaśnienia do wszystkich odsyłaczy znajdują się u dołu tabl. 4.

Z tablicy 7e na str. 35 - wynika, że:

8. Opłata za 3-min. telefoniczną rozmowę międzymiastową na odległość 25 km jest w Polsce:

- wyrażona w żywności z reguły n i ż s z a w porównaniu z NRF i NRD od 1,3 do 3 razy /jaja, ziemniaki/, natomiast na ogół w y ż s z a niż we Francji i Szwecji od 1,2 do 2 razy, a nawet 5 razy /chleb biały w Szwecji/^{1/};

^{1/} Należy nadmienić, że w porównaniu tym nie uwzględniliśmy w ogóle Czechosłowacji wobec braku danych co do wysokości opłaty taryfowej.

Stosunek taryfowych opłat za podstawowe usługi pocztowo-telekomunikacyjne do cen detalicznych wybranych towarów i usług w Polsce i 5 krajach europejskich

Lp.	Wyszczególnienie		W Francji	W Szwecji	W NRF	W NRD	W GBR	Polsce
8. Opłata za 3 min. rozmowę Mm na odległość 25 km odpowiada ilości								
1	chleba białego	kg	0,83	0,13	0,50	0,60	Brak podstawy do przeliczenia	0,60
2	mąki pszennej	"	0,47	0,30	0,55	0,46		0,36
3	mięsa wołowego	"	0,04	0,03	0,06	0,06		0,06
4	cielęciny	"	0,04	0,02	0,06	0,12 ^{7/}		0,04
5	mięsa wieprzowego	"	0,08	0,03	0,07	0,08		0,06
6	smalcu	"	0,17	.	.	0,19		0,09
7	jaj	szt.	2,07	1,33 ^{4/}	2,61	1,71		0,92
8	mleka	l	0,92	0,39	0,88	.		0,89
9	masła	kg	0,06	0,05	0,08	.		0,03
10	cukru	"	0,46	0,26	0,48	0,37		0,23
11	ziemniaków	"	1,43	0,53	1,46	3,53		1,20
12	jabłek	"	.	0,16	.	0,40		0,24
13	gazu opałowego	m ³	1,62	1,08	1,94	3,75		2,67
14	energii elektrycznej	kWh	1,62	3,33	4,00	7,50		2,67
15	biletów tramwajowych	szt.	1,62 ^{3/}	0,14 ^{5/}	1,11	3,00		2,40
16	wypranej bielizny	kg	.	0,14	.	1,50		0,20
17	wypranych koszul męskich	szt.	.	.	.	.		0,16
18	strzyżeń męskich	.	.	0,05	0,21	0,67		0,24
19	opłat radiofonicznych	za mies.	.	.	.	0,30		0,16
20	opłat telefonicznych	" "	.	.	.	0,09 ^{8/}		0,06
21	biletów do kina	szt.	.	0,09	.	.		0,16
22	gazet	"	2,00	0,82	3,00 ^{6/}	.		4,80
9. Opłata za 3 min. telef. rozmowę Mm na odległość 200 km odpowiada ilości								
1	chleba białego	kg	2,92	0,44	1,80	2,25	Brak podstawy do przeliczenia	3,75
2	mąki pszennej	"	1,63	1,05	1,98	1,70		2,24
3	mięsa wołowego	"	0,15	0,09	0,22	0,23		0,36
4	cielęciny	"	0,13	0,07	0,22	0,43 ^{7/}		0,27
5	mięsa wieprzowego	"	0,26	0,10	0,25	0,28		0,36
6	smalcu	"	0,61	.	.	0,73		0,54
7	jaj	szt.	7,24	4,67 ^{4/}	9,39	6,43		5,77
8	mleka	l	3,23	1,37	3,18	.		5,56
9	masła	kg	0,21	0,19	0,28	.		0,21
10	cukru	"	1,59	0,90	1,73	1,37		1,43
11	ziemniaków	"	5,00	1,84	5,27	13,24		7,50
12	jabłek	"	.	0,56	.	1,48		1,50
13	gazu opałowego	m ³	5,68	3,78	6,97	14,06		16,67
14	energii elektrycznej	kWh	5,68	11,67	14,40	28,13		16,67
15	biletów tramwajowych	szt.	5,68 ^{3/}	0,50 ^{5/}	4,00	11,25		15,00
16	wypranej bielizny	kg	.	0,56	.	5,63		1,25
17	wypranych koszul męskich	szt.	.	.	.	.		1,00
18	strzyżeń męskich	.	.	0,19	0,74	2,50		1,50
19	opłat radiofonicznych	za mies.	.	.	.	1,13		1,00
20	opłat telewizyjnych	" "	.	.	.	0,32 ^{8/}		0,38
21	biletów do kina	szt.	.	0,31	.	.		1,00
22	gazet	"	7,00	2,86	10,80 ^{6/}	.		30,00

U w a g a : Objasnienia do wszystkich odsylaczy znajduja sie u dolu tabl. 4.

- wyrażona w gazie i elektryczności: w przypadku gazu w y ż s z a niż w NRF, Francji i Szwecji od 1,4 do 2,7 raza, a n i ż s z a niż w NRD - 1,4 raza, w przypadku elektryczności jest n i ż s z a niż w Szwecji, NRF i NRD od 1,3 do 2,5 raza, natomiast w y ż s z a niż we Francji 1,6 raza;
- wyrażona w usługach osobistych w y ż s z a 1,3 raza niż w NRD i Szwecji - w przypadku prania bielizny i 2,2 raza niż w NRF - w przypadku biletów tramwajowych - oraz 4,5 raza niż w Szwecji i 1,2 raza niż w NRF - w przypadku strzyżenia męskiego, natomiast n i ż s z a niż w NRD 1,2 raza - w przypadku biletów tramwajowych i 2,8 raza - w przypadku strzyżenia męskiego;
- wyrażona w usługach kulturalnych jest n i ż s z a niż w NRD /opłaty radiowe/ - 1,9 raza i w Szwecji /gazety/ - 1,7 raza, podczas gdy w y ż s z a w przypadku gazet we Francji - 2,4 raza i w NRF - 1,6 raza.

9. Oplata za 3-min. telefoniczną rozmowę międzymiastową na odległość 200 km jest w Polsce:

- wyrażona w żywności w y ż s z a od 1,4 do 2 razy we Francji, Szwecji, NRF i NRD, a nawet do blisko 9 razy /w Szwecji - chleb biały/, a tylko w wyjątkowych przypadkach n i ż s z a , jak np. w przypadku smalcu we Francji /1,1 raza/ i NRD /1,4 raza/ czy jaj w NRD, Francji i NRF /od 1,1 do 1,6 raza/. /Przypomina-

- my, że w porównaniu nie uwzględniamy Czechosłowacji wobec braku danych co do wysokości opłaty taryfowej/;
- wyrażona w gazie i elektryczności jest zdecydowanie wyższa od 4,4 do 1,2 raza, z jedynym wyjątkiem NRD w przypadku elektryczności, gdy jest niższa 1,7 raza;
  - wyrażona w usługach osobistych na ogół wyższa niż w Szwecji, NRF i NRD od 8 razy /w Szwecji - strzyżenie męskie/ do 1,3 raza, z wyjątkiem 2 przypadków w NRD, kiedy jest niższa, tzn. wyrażona w wypranej bieliźnie /4,5 raza/ i w strzyżeniu męskim /1,7 raza/;
  - wyrażona w usługach kulturalnych wyższa 3 do 4 razy niż w Szwecji /bilety do kina/ i we Francji, a nawet do ponad 10 razy /w Szwecji - gazety/, z wyjątkiem przypadku radiofonii w NRD, kiedy jest 1,1 raza niższa.

3.3. Porównanie kształtowania się opłat taryfowych za usługi pocztowo-telekomunikacyjne na tle dynamiki cen detalicznych towarów i usług konsumpcyjnych oraz płacy realnej /w latach 1957-1967/

W tablicy 8 /na str. 38/ i w tabl. 9 /na str. 39/ zestawiliśmy wskaźniki płac i cen w NRD i Polsce w oparciu o porównywalne materiały z Rocznika Statystycznego ONZ za 1966 r. Wynika z nich, że przy b. zbliżonym w obydwu krajach tempie wzrostu przeciętnego zarobku mie-

T a b l i c a 8

Taryfowe opłaty za podstawowe usługi pocztowo-telekomunikacyjne i kształtowanie się plac realnych w NRD w latach 1957-1967

Lp.	Wyszczególnienie	1957		1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
		DMN	Wskaźnik										
Usługi pocztowo-telekomunikacyjne													
Wskaźniki opłat pocztowo-telekomunikacyjnych /1957 = 100/													
1	List miejscowy do 20 g	0,10	100										
2	List zamiejscowy do 20 g	0,20	100										
3	Karta pocztowa	0,10	100										
4	Polecenie przesyłki	0,50	100										
5	Paczka do 5 kg / I strefa/	0,60	100										
6	Przekaz pocztowy ponad 25 do 100 DMN	0,40	100										
7	Telegram zwykły /najmniej 10 wyrazów/ opłata za każdy wyraz taryfowy:												
	a/ telegramu miejscowego	0,10	100										
	b/ telegramu zamiejscowego	0,15	100										
8	Miejscowa rozmowa telefoniczna z aparatu wrzutowego	0,20	100										
Placie i ceny													
Wskaźniki plac i cen /1958 = 100/													
9	Przec. zarobek miesięczny w uśrednionym przemyśle:												
	a/ w DMN	469	x	506	546	567	586	590	592	618	640		
	b/ wskaźniki	x	93	100	108	112	116	117	118	122	126		
10	Wskaźniki cen detalicznych towarów i usług konsumpcyjnych ^{2/}	x	.	100	98	97	97	98	98	97	97		
11	Wskaźniki plac realnej /9b:10/	x	.	100	110	115	120	119	120	126	130		

1/ Od 1.1.1967 r. wyodrębniono nowy rodzaj paczek, tzw. gospodarczych, nadawanych przez jednostki gospodarcze, z opłatą 1,50 DMN /nie obowiązuje tym zestawienie/.

2/ W oryginalnej: Constant price index numbers /op. cit., s. 514/.

Ź r o d ł o /do plac i cen/ Statistical Yearbook 1966. Statistical Office of the United Nations. N. York 1967; s. 550 i 541.

T a b l i c a 9

Taryfowe opłaty za podstawowe usługi pocztowo-telekomunikacyjne i kształtowanie się plac realnych w Polsce w latach 1957-1967

Lp.	Wyszczególnienie	1957		1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
		zł	Wskaźniki										
Usługi pocztowo-telekomunikacyjne													
1	List miejscowy do 20 g	0,40	100										100
2	List zamiejscowy do 20 g	0,60	100										100
3	Karta pocztowa	0,40	100										100
4	Polecenie przesyłki	0,95	100										100
5	Paczka ponad 5 do 5 kg / I strona/	6,00 ^{1/}	100										100
6	Przekaz pocztowy ponad 200 do 500 zł	6,90	100										100
7	Telegram zwykły /najmniej 10 wyrazów/ opłata za każdy wyraz taryfowy	0,60 ^{2/}	100										100
8	Miejscowa rozmowa telefoniczna z aparatu wrzutowego	0,50	100										100
Wskaźniki plac i cen /1958 = 100/													
9	Przec. zarobek miesięczny w uśrednionym przemyśle:												
	a/ w zł	1578	X	1657	1782	1821	1873	1913	1995	2038	2078	2144	2247
	b/ wskaźniki	X	95	100	107	109	112	115	120	122	125	129	.
10	Wskaźniki cen detalicznych towarów i usług konsumpcyjnych ^{3/}	X	97	100	101	103	104	106	107	108	109	111 ^{4/}	.
11	Wskaźniki płacy realnej /9b:10/	X	98	100	105	106	108	108	112	113	115	116	.
Wskaźniki plac i cen /1958 = 100/													

1/ Obowiązujące od 16.8.1957 r. - uchwała nr 315 RM. z dn. 12.8.1957 r. w spr. opłat za paczki pocztowe w obrocie wewn. /MP nr 65, poz. 400/.
Przedruk z Dz.Ł. nr 49, poz. 143.

2/ Obowiązuje od 1.4.1957 r. - zarz. Ministra Łączności z 26.3.1957 r. w spr. taryfy telegraficznej /Dz.Ł. nr 9, poz. 53/.

3/ W oryginalne: Consumer price index numbers /op. cit., s. 544/.

4/ Wyliczone bezpośrednio na podstawie wskaźnika z Monthly Bulletin of Statistics /op. cit., s. 172/- 103,4 przy 1963 = 100.
Z r o d ł a /do plac i cen/: Statistical Yearbook 1956. Statistical Office of the United Nations, N. York 1957; s. 531 i 544.
Monthly Bulletin of Statistics. June 1968. United Nations, N. York 1968; s. 138 i 172.

sięcznego w uspołecznionym przemyśle /wskaźnik dla NRD wynosił w 1965 r. 126, a dla Polski 125, przy przyjęciu 1958 r. = 100/, wystąpiła odwrotna tendencja kształtowania się wskaźników cen detalicznych towarów i usług. Podczas gdy w NRD wystąpił lekki spadek z ustabilizowaniem się tego wskaźnika na poziomie 97, to w Polsce zaznacza się niewielki, ale systematyczny wzrost do 109 w 1965 r.

W rezultacie szybko na ogół rosnący wskaźnik płacy realnej w NRD osiągnął w 1965 r. poziom 130, podczas gdy ten sam wskaźnik w Polsce - przy znacznie wolniejszym tempie wzrostu - wyniósł w tymże roku tylko 115.

Biorąc pod uwagę, że w obydwu krajach przytoczone tu opłaty taryfowe za usługi pocztowo-telekomunikacyjne nie uległy od 1958 r. żadnej zmianie w wartości nominalnej, można by powiedzieć, iż w ocenie użytkownika tych usług nastąpiła swego rodzaju ich deprecjacja^{1/}. Deprecjacja ta jest oczywiście odpowiednio większa w NRD niż w Polsce i waha się od 20 do 25% w NRD, a od 12,5 do 14% u nas, jak to wykazuje zestawienie w pomocniczej tabl. 10^{2/} na str. 41.

1/ Rozumiemy przez to, że wydatek ponoszony przez użytkownika za usługi pocztowo-telekom. w 1965 r. przedstawia dla niego taką wartość jak w 1958 r. kwota mniejsza wynikająca z podzielenia przez wskaźnik wzrostu płacy realnej w 1965 r. w stosunku do 1958 r.

2/ Wykazane w niej wahania wynikają z niezbędnego zaokrąglenia opłat równych ekwiwalentowi realnemu do 1 Pf. względnie 1 gr.

Szacunek realnej wartości opłat pocztowo-telekomunikacyjnych w Polsce i NRD w 1965 r.
w porównaniu do 1958 r.

Lp.	Rodzaj usługi pocztowo-telekomunikacyjnej	Opłaty w NRD w 1965 r. w MZM		Opłaty w Polsce w 1965 r. w zł	
		Obowiązu- jące	Ekwiwalent realny wg wskaźnika plac real- nych = 120	Obowiązu- jące	Ekwiwalent realny wg wskaźnika plac real- nych = 115
1	List miejscowy do 20 g	0,10	0,08	0,40	0,35
2	List zamiejscowy do 20 g	0,20	0,15	0,60	0,52
3	Karta pocztowa	0,10	0,08	0,40	0,35
4	Polecenie przesyłki	0,50	0,38	0,95	0,83
5	Paczka do 5 kg /I strefa/	0,60	0,46	6,00	5,22
6	Przekaz pocztowy do 500 zł. przelicz.	0,40	0,31	6,90	6,00
7	Telegram zwykły - opłata za wyraz	0,15	0,12	0,60	0,52
8	Miejscowa rozmowa z aparatu wrzutowego	0,20	0,15	0,50	0,43

Na tle tej deprecjacji wartości opłat pocztowo-telekomunikacyjnych w NRD i Polsce - wynikającej z ich nominalnej stabilności w porównaniu do zmian wskaźnika płacy realnej - zwróćmy uwagę na częstotliwość zmian wysokości opłat w NRF, która doprowadziła do wzrostu ich w stosunku do 1958 r. od 44,3% - za paczki - do 103,8% - za karty pocztowe /por. pomocnicza tablica 11 na str.42/.

Przy okazji przypominamy, że opłaty pocztowo-telekomunikacyjne są w NRF obecnie - jak to wynika z naszych badań - na poziomie zbliżonym /w przeliczeniu na franki złote/ z NRD, a według siły nabywczej pieniądza od 1,5 do 2 razy wyższe /zależnie od artykułu branego za podstawę porównania/. Te same opłaty są w stosunku do Polski od 2 do 5 razy wyższe we frankach złotych, a od 1,5 do 3 razy /w sporadycznych przypadkach nawet do 8 razy/ wyższe niż w Polsce wg siły nabywczej pieniądza. Oznacza to, że nawet w 1958 r. - przyjętym jako baza porównawcza - były również parokrotnie wyższe niż w Polsce. Mimo to budżet Poczty w NRF wykazywał stały de-

Wskaźniki opłat pocztowych w NRF /1958 = 100/

Wybrano służby i rodzaje usług	1950	1962	1966	Ważniejsze zmiany					
	Przeciętnie			15.04. ^{1/} 1957 r	1.05. 1958 r	1.03 1963 r	1.01. 1964 r	1.04. 1966 r	1.01. 1967 r
Ogółem służba pocztowa /bez obrotu zagranicznego i na r-k obcy/	86,3	101,2	157,7	97,6	101,2	123,9	125,3 ^{2/}	168,4	169,7
Służba listowa	91,5	100,0	161,1	100,0	100,0	124,3	124,3 ^{2/}	173,1	173,1
listy	100,0	100,0	152,7	100,0	100,0	112,7	112,7 ^{2/}	166,1	166,1
karty pocztowe	100,0	100,0	191,3	100,0	100,0	153,5	153,5	203,8	203,8
polecenie	80,0	100,0	145,0	100,0	100,0	100,0	100,0	160,0	160,0
Paczki	70,7	104,6	151,4	90,8	104,6	126,6	126,6	159,7	159,7
paczki /Pakete/ towary pocztowe /Postgüter/	70,3	105,3	140,7	89,4	105,3	129,9	129,9	144,3	144,3
	69,3	105,9	141,3	88,3	105,9	122,5	122,5	147,6	147,6
Służba przekazów pieniężnych	82,9	100,0	168,1	100,0	100,0	122,0	122,0 ^{2/}	183,1	183,1

^{1/}Przed 15.04.1957 dokonano również zmian: 11.09.1948 r., 20.10.1951 r., 1.07.1954 r.

^{2/}Od 1.08.1964 r.

Ź r ó d ł o : Statistisches Jahrbuch f.d. Bundesrepublik Deutschland 1967. Statistisches Bundesamt. Wiesbaden 1967; s. 74.

ficyt, przy b. ciężkiej ogólnej sytuacji finansowej i niedoinwestowaniu, b. poważnie zagrażającym interesom i działalności usługowej Deutsche Bundespost nawet w 1966 r. ¹⁾

Na zakończenie tych rozważań podamy jeszcze zestawienie obowiązujących w 1966 r. w Polsce opłat pocztowo-telekomunikacyjnych i ich realnych ekwiwalentów w przeliczeniu wg wskaźnika cen detalicznych towarów i usług konsumpcyjnych (kolumna 4 w pomocniczej tabl. 13 na str. 43) oraz wg cen detalicznych usług konsumpcyjnych (w kolumnie 5 tejże tablicy) w oparciu o materiały zestawione w tabl. 12 (na str. 43).

Wykazanie tych ekwiwalentów jest o tyle pożądane, że ilustrują one wartość realną obowiązujących opłat za u-

¹⁾ Por. Franz Weigert: Erhöhung der Postgebühren - Warum?. ZPF, Bonn nr 14/1967; s. 109.

Kształtowanie się płac oraz cen detalicznych towarów i usług konsumpcyjnych dla ludności w Polsce w latach 1957-1966

Lp.	Wyszczególnienie	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
1	Wskaźnik przeciętnej miesięcznej płacy nominalnej netto	100,0	105,4	113,6	117,2	122,3	126,8	132,9	137,0	140,5	146,8
2	Wskaźnik kosztów utrzymania	100,0	102,0	104,7	109,7	111,6	115,2	117,9	119,0	122,2	123,6
3	Wskaźnik cen detalicznych towarów i usług konsumpcyjnych	100,0	102,7	103,8	105,7	106,3	108,9	109,8	111,1	112,2	113,5
4	Wskaźnik cen detalicznych usług konsumpcyjnych	100,0	105,8	111,7	115,8	117,3	118,2	124,4	126,6	129,8	143,1
5	Wskaźnik przeciętnej miesięcznej płacy realnej /112/	100,0	103,2	108,4	106,8	109,5	110,0	112,7	115,0	115,0	118,7

Ź r ó d ł o : Rocznik statystyczny. GUS 1967; str. 357 i 523.

T a b l i c a 13

Szacunek realnej wartości opłat pocztowo-telekomunikacyjnych w Polsce /w 1966 r. w porównaniu do 1957 r./

Lp.	Rodzaj usługi pocztowo-telekomunikacyjnej	Opłaty w Polsce w 1966 roku /w zł/			
		Obowią- zujące	Ekwiwalent realny wg wskaźnika:		
			cen detal. towarów i usług kon- sumpcyj- nych = = 113,5	cen detal. usług kon- sumpcyj- nych = = 143,1	
1	List miejscowy do 20 g	0,40	0,35	0,28	
2	List zamiejscowy do 20 g	0,60	0,53	0,42	
3	Karta pocztowa	0,40	0,35	0,28	
4	Polecenie przesyłki	0,95	0,84	0,66	
5	Paczka do 5 kg /I strefa/	6,00	5,29	4,19	
6	Przekaz pocztowy 200 - 500 zł	6,90	6,01	4,82	
7	Telegram zwykły - opłata za wyraz	0,60	0,53	0,42	
8	Miejscowa rozmowa telefoniczna z aparatu wrzutowego	0,50	0,44	0,35	
9	Opłata za 3 min. telefoniczną rozmowę międzymiastową na odległość:				
		a/ 25 km	2,40	2,11	1,68
		b/ 200 km	15,00	13,22	10,49

slugi pocztowo-telekomunikacyjne w stosunku do cen towarów i uslug konsumowanych przez tego samego obywatela.

Jak wynika z tabl. 13 wartość realna opłat pocztowo-telekomunikacyjnych zmniejszyła się w 1966 r. o ok. 12,7%

w stosunku do 1957 r., jeżeli oprzemy się na wskaźniku cen detalicznych towarów i usług, a o około 30%, jeżeli za podstawę porównania weźmiemy tylko ceny usług konsumpcyjnych, ponieważ usługi łączności kwalifikują się do tej kategorii.

4. ZAKOŃCZENIE

Przeprowadzona przez nas analiza wykazała, iż opłaty taryfowe za usługi pocztowe są w Polsce od 1,5 do 3 czy nawet 4 razy niższe i to zarówno w stosunku do wymienionych w tej pracy krajów kapitalistycznych, jak i socjalistycznych. Wniosek ten znalazł potwierdzenie zarówno w metodzie porównania w oparciu o wspólny miernik walutowy /frank złoty/, jak i w przeliczeniu opłat na siłę nabywczą pieniądza krajowego według cen detalicznych towarów i usług.

Można również stwierdzić, że spośród usług pocztowych opłata za polecenie przesyłki jest szczególnie niska w porównaniu nie tylko z krajami kapitalistycznymi, ale i z socjalistycznymi.

Z kolei opłaty za przekazy pieniężne są w Polsce szczególnie wysokie /podobnie jak w ZSRR i Włoszech, chociaż dla tych krajów nie mamy sprawdzianu w sile nabywczej pieniądza/ i kształtują się na poziomie 1,5 do 3 razy wyższym niż w innych krajach.

Opłaty pobierane za przesyłkę paczek są ok. 2 razy wyższe w Polsce niż w obydwu krajach socjalistycznych /CSRS i NRD, przy czym ten ostatni kraj bez uwzględ-

nienia tzw. paczek gospodarczych - o podwyższonych opłatach wprowadzonych w 1967 r./ i z kolei ca 2 razy niższe niż w krajach kapitalistycznych.

Największą stosunkowo trudność nasuwa porównanie taryf telefonicznych z uwagi na duże zróżnicowanie, a w przypadku rozmów miejscowych - ze względu na trójczłonową ich konstrukcję.

Niemniej z przeprowadzonej analizy wynika, że opłaty taryfowe w Polsce:

- 1/ za jedną rozmowę w automatycznym ruchu miejscowym są - w przypadku łącza abonenckiego - od 1,1 do 1,6 raza niższe niż w rozwiniętych krajach europejskich, a w przypadku rozmowy z aparatu wrzutowego /ograniczając porównanie do NRD, NRF i Francji/ od 1,5 do 4 razy niższe;
- 2/ za jedną rozmowę międzymiastową w systemie łączenia ręcznego są:
  - a/ na bliższe odległości /przykładowo - 25 km/ od 1,2 do 1,5 raza niższe - z wyjątkiem małych krajów, jak Belgia, Holandia, Szwecja, Szwajcaria, w stosunku do których są wyższe,
  - b/ na dalsze odległości /przykładowo - 200 km/ od 1,2 do 2 razy wyższe, przy czym w stosunku do małych krajów nawet do 4 razy.

Stwierdziliśmy również, że opłaty za usługi łączności w Polsce wykazują coraz mniejszą wartość realną w związku z usztywnieniem przytoczonych tu podstawowych

opłat pocztowo-telekomunikacyjnych na poziomie 1957 r. przy wzroście cen detalicznych towarów i usług konsumpcyjnych, a zwłaszcza tych ostatnich. Deprecjację tę można określić w 1966 r. w stosunku do 1957 r. na 30%.

Udział wydatków na usługi pocztowo-telekomunikacyjne w budżecie rodziny pracownika zatrudnionego w gospodarce uspołecznionej /bez rolnictwa i leśnictwa/ wynosił przeciętnie w Polsce w 1966 r. 0,23%, a w najwyższej kategorii zamożności - pracownika umysłowego - 0,5%^{1/}.

Gdybyśmy porównali obciążenie z tytułu opłat pocztowo-telekomunikacyjnych budżetu pracowników umysłowych w Polsce /0,5%/ i NRF /1,7%^{2/} w 1966 r., to okazałoby się, że udział ten w ogólnych wydatkach domowych jest u nas przeszło 3 razy niższy, a zatem odpowiada mniej więcej proporcji wysokości opłat za usługi pocztowe.

Oczywiście jest to porównanie na podstawie posiada-

^{1/} Por. Budżety rodzin wg grup zamożności na rodzinę 1966 r. GUS, 1968, s. 36.

Badania przeprowadzono w oparciu o statystyczną próbę obejmującą 3397 budżetów rodzinnych w gospodarstwach domowych pracowników fizycznych /przeciętna udziału opłat pocztowo-telekomunikacyjnych - 0,09%, umysłowych i w gospodarstwach mieszanych /przeciętna - 0,2%/. Wyróżniono 12 kategorii zamożności - od rocznego dochodu na rodzinę poniżej 15 tys. zł. do powyżej 65 tys. zł.

^{2/} Por. Erich Kuhn: Die Postgebühren im Preisindex für die Lebenshaltung. Zeitschrift für d. Post- u. Fernmeldewesen; nr 11/1968, s. 412 - Dane dla 4-osobowej rodziny urzędników państwowych i prywatnych.

nych wskaźników statystycznych, a nie - jak podkreślaliśmy we "Wprowadzeniu" - w oparciu o porównywalne koszty towarów i usług konsumpcyjnych. Tak np. udział 0,5% w Polsce odpowiada przeciętnym rocznym wydatkom na usługi pocztowo-telekomunikacyjne rodziny pracownika umysłowego w wysokości zł. 207 /tj. miesięcznie ok. zł 17/ przy wydatkach ogółem zł. 45.020.

Jak z tego wynika, wśród pracowników umysłowych w Polsce objętych statystyką budżetów rodzinnych GUS b. niewiele mogło mieć abonenckie aparaty telefoniczne /dla których najniższy abonament miesięczny - bez kosztu zainstalowania - w ruchu automatycznym wynosi 40 zł + 25 zł = 65 zł, a przy obsłudze ręcznej - 30 zł/, a gros korzystało widocznie z aparatów wrzutowych. Tymczasem w porównywalnej kategorii pracowników umysłowych w NRF w 1966 r. na 100 gospodarstw domowych przypadało 66,8 telefonicznych aparatów abonenckich^{1/}.

---

^{1/} Dla uniknięcia nieporozumienia zwróćmy uwagę, że chociaż taryfy telefoniczne w Polsce wykazują mniejszy stopień zaniżenia w porównaniu z zagranicą niż pocztowe /w ruchu międzymiastowym są nawet relatywnie wyższe/, to jednak nie wysokość opłat limituje możliwość korzystania z usług telefonicznych, ale niski stopień wyposażenia i jakości urządzeń telekomunikacyjnych, które nie pozwalają na zaspokojenie nawet ujawnionych już potrzeb /zgłoszenia zalegające w 1966 r. stanowiły 25% ogólnej liczby abonentów telefonicznych/. Ten stan wyrażający się liczbą 4,4 aparaty telef. na 100 mieszkańców stawia nas zresztą pod względem telefonizowania w rzędzie ostatnich krajów Europy, przed Bułgarią /3,7/, Rumunią /2,7/, Jugosławią /2,3/ i Albanią /0,3/, podczas gdy - dla porównania - wskaźnik ten dla NRF wynosi 16,6.

Nie dysponujemy danymi co do kształtowania się kosztów z tytułu usług pocztowo-telekomunikacyjnych w poszczególnych działach naszej gospodarki narodowej, ale - przykładowo - udział tych opłat w obrotach handlu i przemysłu NRF w 1964 r. wynosił 0,292%^{1/}.

Jak więc widzimy, opłaty za usługi pocztowo-telekomunikacyjne stanowią nikły udział w wydatkach przeciętnego obywatela i w kosztach przedsiębiorstwa, a jednak przedstawiają poważny problem z punktu widzenia gospodarki łączności i jej znaczenia w rozwoju całej gospodarki narodowej.

WYKAZ LITERATURY I ŹRÓDEŁ

1. Adaszewski Wł. Kryteria ustalania taryf telefonicznych w ruchu krajowym. Problemy Łączności, 1968, nr 27.
2. Anhang mit den Anlagen zur Analyse des Tarifsystems der Deutschen Post. Berlin /DDR/ 1968, IPF.
3. Annuaire Statistique de la France 1966. Institut National de la Statistique et des Études Économiques.
4. Bartel Z.: Ekonometryczna analiza rynku. Warszawa 1962. PWN.
5. Bartel Z.: Ekonometryczne prognozy popytu konsumpcyjnego w Polsce. Warszawa 1967. PWN.

---

^{1/}Por. Erich Kuhn, op. cit., s. 412.

6. Budżety rodzin według grup zamocności na rodzinę - 1966 r. Warszawa 1968. GUS.
7. Constitution de l'Union Postale Universelle. Vienne 1964. Bureau International d'Union Postale Universelle.
8. Kuhn E.: Die Postgebühren im Preisindex für die Lebenshaltung. Ztschr. Post. u. Fernmeldewes. 1968, t. 20, nr 11, s. 409-414.
9. Monthly Bulletin of Statistics. June 1968. New York 1968. Statistical Office of the United Nations.
10. Postgebührenheft /Zusammenstellung von Post- u. Fernmeldegebühren. Stand: 1. Sept. 1967/ Berlin 1967. Ministerrat d.D.D.R. Ministerium f. Post- u. Fernmeldewesen.
11. Postgebührenheft /Zusammenstellung der Post-, Postscheck - u. Fernmeldegebühren. Stand: 1. Jan. 1967/ Berlin 1967. Bundesministerium f.d. Post- u. Fernmeldewesen.
12. Roos J., Westberg E.: Telephone Rates - a Comparison between Different Countries. TELE - Information from the Swedish Telecommunications Administration. Stockholm 1967, t. 1, nr 1, s. 6-20.
13. Statistical Yearbook 1966. New York 1967. Statistical Office of the United Nations.
14. Statistická Ročenka ČSSR 1967. Praha 1967. Státní Statistický Úřad.

15. Statistisches Jahrbuch f.d. Bundesrepublik Deutschland 1967. Wiesbaden 1967. Statistisches Bundesamt.
16. Statistisches Jahrbuch der Deutschen Demokratischen Republik 1967. Staatl. Zentralverwaltung f. Statistik 1967.
17. Statistik Årsbok 1967. Stockholm 1967. Statistiska Centralbyran.
18. Taxes postales des services internes. Berne 1967. Union Postale Universelle.
19. Weigert F.: Erhöhung der Postgebühren - Warum? Etschr. Post- u. Fernmeldewes. 1966, t. 18, nr 4, s. 108-111.
20. Wybrane problemy statystyki w Polsce. Biblioteka Wiadomości Statystycznych, t. I. Warszawa 1967, GUS.
21. Zeszyt metodologiczny statystyki warunków bytu. Nr 1/65. Warszawa 1965, GUS.

